

Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus

VERSIOON
14.02.2022

Planeerimisprotsessi

korraldaja: Alutaguse Vallavalitsus

Huivatud isik: Sunly Wind OÜ

Eriplaneeringu konsultant: AB Artes Terrae OÜ

KSH läbiviija: Alkranel OÜ

Juhtekspert: Alar Noorvee

2021-2022

Sisukord

Sissejuhatus.....	5
1. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohad	6
1.1. Eriplaneeringu ja selle KSH eesmärk, vajadus ja ala	6
1.2. Eriplaneeringu ülesanded.....	7
1.3. Eriplaneeringu seos teiste strateegiliste arengudokumentidega.....	8
1.3.1. Kliimapoliitika põhialused aastani 2050 (2017).....	8
1.3.2. Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030 (2017)	8
1.3.3. Eesti riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030 (REKK, 2030; 2019).....	8
1.3.4. Energiamaajanduse arengukava 2030+ (ENMAK; 2017).....	9
1.3.5. Ida-Viru maakonnaplaneering 2030+ (2016)	9
1.3.6. Alutaguse valla üldplaneering (2020).....	10
1.4. Eriplaneeringu ajakava.....	12
1.5. Eriplaneeringu koostamisse kaasatavad isikud ja avalikustamine.....	14
1.6. Eriplaneeringu uuringud	15
2. Mõjutatava keskkonna ülevaade.....	16
2.1. Maastik, geoloogia ja maavarad.....	16
2.2. Põhja- ja pinnavesi, hüdrogeoloogia	16
2.3. Tuuleressurss	19
2.4. Kaitstavad loodusobjektid ja muud loodusväärtused	19
2.5. Roheline võrgustik	27
2.6. Kultuuripärand ja väärtuslikud maastikud	27
2.7. Asustus ja maakasutus.....	28
3. Eriplaneeringu KSH metoodika ja sisu ning elluviimisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju (sh mõjuvaldkonnad)	29
3.1. KSH sisu (sh läbiviidavad uuringud) ja hindamismetoodika.....	29
3.2. Eeldatavalt kaasneva keskkonnamõju kirjeldus.....	30
3.3. Natura eelhindamine	37
4. Osapooled ja ekspertrühm	42
Kasutatud allikad	45
Lisa 1. Avalikustamise käigus laekunud seisukohad ja nendega arvestamine/mittearvestamine	
Lisa 2. Avalike arutelude protokollid	

Lisa 3. Täiendavad seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsusele (VTK) avaliku väljapaneku järgsel ettepanekute küsimisel (PlanS § 103) laekunud ettepanekud ja seisukohad

Sissejuhatus

Alutaguse Vallavolikogu algatas 25.02.2021 otsusega nr 309 kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (EP) ja selle keskkonnamõtjude strateegilise hindamise (KSH), eesmärgiga välja selgitada tuuleparkide ja nende toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobivad asukohad Alutaguse valla lääneosas. Planeeringuala suurus u 15 770 ha ning ala jääb Peressaare, Tagajõe, Oonurme, Kellassaare, Sahargu, Tudulinna, Roostoja, Taga-Roostoja ning Lõpe külade territooriumile. Eriplaneeringust huvitatud isikuks on Sunly Wind OÜ.

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu menetlus koosneb vastavalt planeerimisseaduse § 95 lg 7 kahest etapist:

1. etapp – ehitise asukoha eelvalik ehitisele sobivaima asukoha leidmiseks;
2. etapp – eelvalikust lähtuva detailse lahenduse koostamine.

Käesolevad lähteseisukohad (LS) ja keskkonnamõtju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus (VTK) on aluseks eriplaneeringu 1. etapi ehk asukoha eelvaliku planeeringu ja KSH aruande koostamisele. Eriplaneeringu lähteseisukohad koos KSH VTK-ga annavad aluse inim- ja looduskeskkonnast lähtuvate piirangute ja tingimuste alusel tuuleenergeetika arendamiseks sobivate alade valikuks. Väljavalitud ala(de)le koostatakse EP teises etapis detailne lahendus ja täpsem keskkonnamõtju strateegiline hindamine, määrates väljavalitud ala(de)l tuulikute täpsed asukohad koos vajaliku taristuga. Detailse lahenduse etapis läbiviidavale täpsemale KSH-le annab sisendi eelvaliku etapi KSH aruanne.

VTK-s märgitakse keskkonnamõtju strateegilise hindamise ulatus, sisu ning planeeringu rakendamise eeldatavalt kaasneda võiv oluline keskkonnamõtju, sh mõju inimese tervisele, piiriülese keskkonnamõtju esinemise võimalikkus, võimalik mõju Natura 2000 võrgustikule ja muu planeeringu koostamise korraldajale teadaolev asjassepuutuv teave.

Alutaguse vallale pakub eriplaneeringu esimese etapi ehk asukoha eelvaliku etapi koostamisel konsultatsiooni AB Artes Terrae OÜ ning KSH viib läbi Alkranel OÜ. Teise etapi koostamine tellitakse eraldi hankega.

1. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohad

1.1. Eriplaneeringu ja selle KSH eesmärk, vajadus ja ala

Eriplaneeringu koostamise eesmärgiks on välja selgitada tuuleparkide ja nende toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobivad asukohad Alutaguse valla lääneosas (joonis 1.1), lähtudes seejuures planeeringualast ning võttes arvesse sotsiaalseid aspekte (sh kohalikud huvid), keskkonnamõju, majanduslikke ja tehnilisi võimalusi.

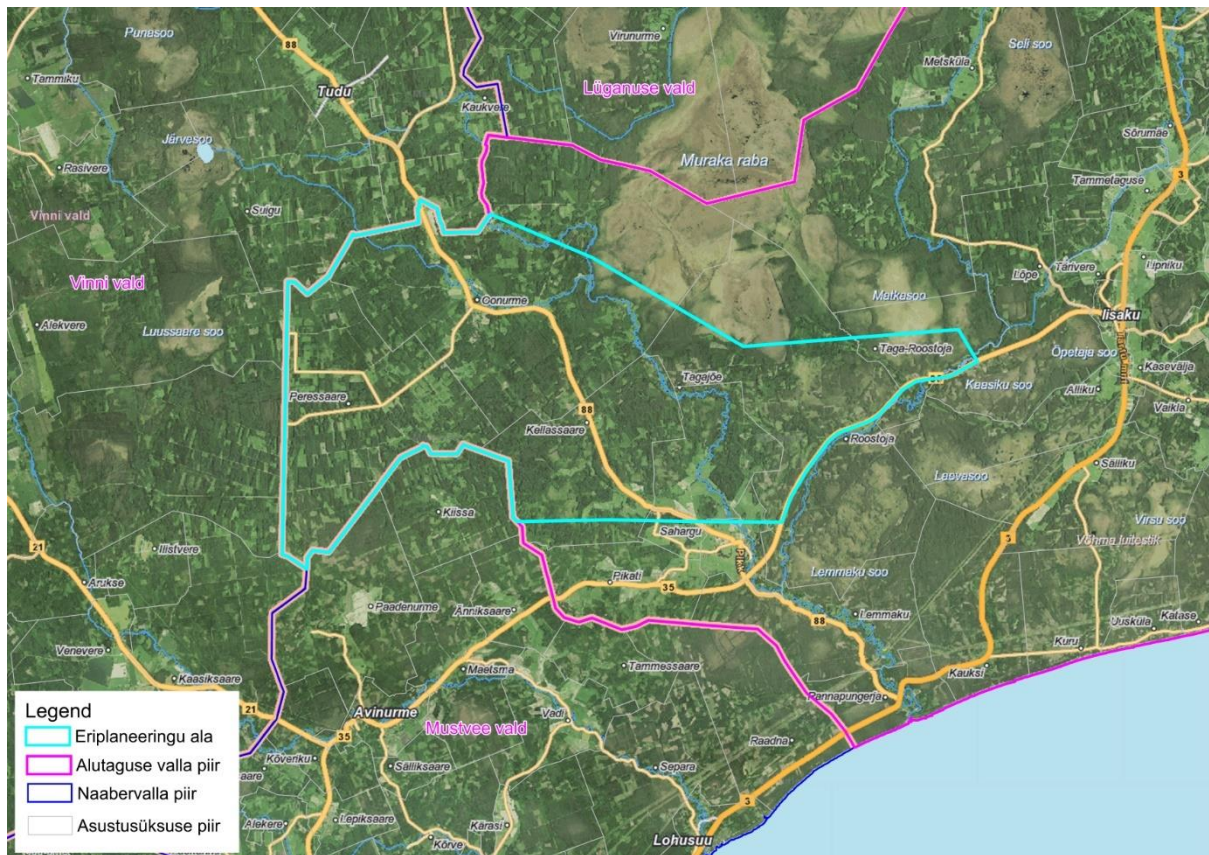
Planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 95 lõike 1 kohaselt koostatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamiseks, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht ei ole üldplaneeringus määratud. Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määruse nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri“ punkti 4 kohaselt loetakse selleks tuuleparki „Võrgueeskirja“ tähenduses, mis koosneb vähemalt 30 meetri kõrgustest elektrituulikuteist. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 26.06.2003 määruse nr 184 „Võrgueeskiri“ § 2 lõikele 19 loetakse tuulepargiks mitmest elektrituulikust ning elektrituulikuid omavahel ja neid liitumispunktiga ühendavatest seadmetest, ehitistest ning rajatistest koosnevat elektrijaama.

Alutaguse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 285 kehtestatud Alutaguse valla üldplaneeringuga on Alutaguse vallas asuvale endise Aidu karjääri alale kavandatud üks potentsiaalne tuulepargi ala. Üldplaneeringu koostamisel on arvestatud, et kui soovitakse rajada tuuleparki väljapoole üldplaneeringus määratud perspektiivset tuulepargi ala tuleb koostada eriplaneering, kui tuulepargi alal paiknevad tuulegeneraatorid on kõrgemad kui 30 m vastavalt PlanS-le.

Eesti kliima- ja energiapoliitika näeb ette taastuvenergia tootmise mahu olulist suurendamist, mistõttu on riiklike kliimapoliitika eesmärkide täitmiseks vaja leida uusi tuuleparkide arendusalasid suure potentsiaaliga tuuleenergia tootmise piirkondadest, mille hulka kuulub ka Alutaguse vald. Tulenevalt eelnevast ning huvitatud isiku – Sunly Wind OÜ taotlusest algatas Alutaguse Vallavolikogu kõnealuse eriplaneeringu ja KSH koostamise.

Tulenevalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 31¹ on **KSH eesmärgiks** arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja edendada säästvat arengut.

Täpsemalt on KSH eesmärgiks hinnata eriplaneeringuga kavandatava tegevuse elluviimisel kaasnevat olulist keskkonnamõju ning määratleda ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks vajalikud meetmed. Eriplaneeringu koostamise 1. etapi ehk asukoha eelvaliku KSH aruanne on sisendiks 2. etapi ehk detailsema lahenduse KSH aruande koostamisele. KSH puhul mõistame keskkonda laiemalt kui ainult looduskeskkond. Mõju hinnatakse nii loodus-, kultuurilise-, sotsiaal- kui ka majanduskeskkonna aspektide seisukohast (vt täpsemalt ptk 3). Mõjude hindamisel püsitakse eriplaneeringu täpsusastmes.

Joonis 1.1. Eriplaneeringu ala asukoht. Alus: Maa-amet, 2021.

1.2. Eriplaneeringu ülesanded

Eriplaneeringu ülesanneteks on:

- koostöös erinevate ekspertide, KOV ja arendaja(te) esindajatega on planeerimisprotsessi käigus kavas välja selgitada ning kaardistada olemasolevad asjakohased uuringud ning kasutada neid tuulepargi planeerimisel mõjude hindamise olulise referentsmaterjalina;
- eelvaliku lõpptulemusena leitakse tuulepargi rajamiseks sobivad alad, millele viiakse läbi KSH. Koostöös kaasatavate ametiasutuste ja kohalike elanikega tuvastatakse olulised mõjutatavad keskkonnaaspektid ning küsimused, mis vajavad täpsemat uurimist ning leitakse üheskoos osapooltele sobivad lähenemis- ja uurimismeetodid. Esimese etapi tulemused annavad sisendi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu teise etapi läbiviimiseks.

Eriplaneeringu koostamisel lähtutakse asukoha valikul järgmistest põhimõtetest:

- tuulepark Vabariigi Valitsuse 26. juuni 2003. a määruse nr 184 „Võrgueeskiri” tähenduses koosneb vähemalt 30 meetri kõrgustest elektrituulikute, tuuleparki teenindavatest teedest, pargisisest elektrivõrgust ja alajaama(de)st;
- tuuliku kaugus lähimast elamust võimalusel alates 1 km või müranormi piirides, v.a. kui tuulik asub lähemal kui 1 km omaniku nõusolekul;
- tuulikute maksimaalne kõrgus planeeringualal selgitatakse välja koostöös Kaitseministeeriumiga;
- planeeritav tuulepark võib koosneda ka mitmest eraldiseisvast elektrituulikute grupist (tuulepargist) samal eelvaliku alal, millel on eraldi liitumispunkt, elektri- ja sidevõrk ning vajadusel ka juurdepääsuteede võrk;

- liitumine: 110 kV või 330 kV ülekandevõrguga. Tuulepargi alajaama ja elektrivõrguga liitumispunkti vahelise liini pikkus kuni 15 km;
- arvestada keskkonnakaitseliste piirangutega, lähtudes piirangute selekteerimisel seejuures konkreetse kaitsealuse objekti kaitse-eesmärgist.

1.3. Eriplaneeringu seos teiste strateegiliste arengudokumentidega

1.3.1. Kliimapoliitika põhialused aastani 2050 (2017)

Kliimapoliitika põhialuste dokumendis lepiti esimest korda kokku Eesti kliimapoliitika pikaajalises visioonis ja teekonnas selle poole liikumisel. Eesti pikaajaline eesmärk on minna üle vähese süsinikuheitega majandusele, mis tähendab järk-järgult eesmärgipäraselt majandus- ja energiasüsteemi ümberkujundamist ressursitõhusamaks, tootlikumaks ja keskkonnahoidlikumaks. Aastaks 2050 on Eesti sihiks kasvuhoonegaaside heidet vähendada ligi 80 protsenti võrreldes 1990. aasta tasemega.

Kliimapoliitika põhialustes tuuakse energeetika ja tööstuse valdkonnas poliitikasuunisenä välja:

- ✓ *Soodustatakse kodumaiste taastuvate energiaallikate järk-järgult laiemat kasutuselevõttu lõpptarbimise kõigis sektorites, pidades silmas ühiskonna heaolu kasvu ning vajadust tagada energiajulgeolek ja varustuskindlus. Soodustatakse kodumaiste bio- ning teiste taastuvenergiaressursside laialdast kasutuselevõttu nii elektri- ja soojusenergia tootmisel kui ka transpordikütustena.*

Eriplaneeringuga kavandatav tegevus on *Kliimapoliitika põhialustega aastani 2050* kooskõlas.

1.3.2. Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030 (2017)

Kliimamuutustega kohanemise arengukava strateegiliseks eesmärgiks on suurendada Eesti riigi, regionaalse ja kohaliku tasandi valmidust ja võimet kliimamuutuste mõjuga kohanemiseks.

Arengukavas on *Energeetika ja varustuskindluse* valdkonna alaeesmärgiks seatud: *Kliimamuutuste tõttu ei ole vähenenud energiasõltumatus, -turvalisus, varustuskindlus ja taastuvenergiaressursside kasutatavus ning ei suurene primaarenergia lõpptarbimise maht.*

Seejuures on eesmärgi täitmisel oluline energiasõltumatuse juhtmõte, mis hõlmab sõltumatust energiakandjate impordist, energiatootmisel kodumaistele ja eelkõige taastuvatele kütustele tuginemist ning taastuvenergiaallike kasutamist ja energiatootmise portfelli mitmekesistamist.

Eriplaneeringuga kavandatava tuulepargi arendamine aitab kaasa eelnimetatud energiasõltumatuse juhtmõtte rakendamisele.

1.3.3. Eesti riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030 (REKK, 2030; 2019)

REKK 2030 laiem eesmärk on anda Eesti inimestele, ettevõtetele ning ka teistele liikmesriikidele võimalikult täpselt informatsiooni sellest, milliste meetmetega kavatakse Eesti

riik saavutada Euroopa Liidus kokku lepitud energia- ning kliimapoliitikat puudutavad eesmärgid.

REKK 2030 eesmärkidest on eriplaneeringu iseloomu arvestades asjakohaseimad järgmised:

- ✓ Eesti kasvuhoonegaaside heite vähendamine 80% aastaks 2050 (sh 70% aastaks 2030);
- ✓ Taastuvenergia osakaal energia summaarsest lõpptarbimisest peab aastal 2030 olema vähemalt 42%: aastal 2030 moodustab taastuvenergia 16 TWh ehk 50% energia lõpptarbimisest, sh taastuvelekter 4,3 TWh (2018 = 1,8 TWh), taastuvsoojus 11 TWh (2018 = 9,5 TWh), transport 0,7 TWh (2018 = 0,3 TWh);
- ✓ Energiajulgeoleku tagamine hoides imporditud energiast sõltuvuse määra võimalikult madalal: hoitakse kohalike kütuste kasutust võimalikult kõrgel (sh suurendatakse kütusevabade energiaallikate kasutust), rakendatakse biometaanitootmise ja kasutuse potentsiaali.

Tuuleenergeetika arendamine aitab kaasa nimetatud eesmärkide täitmisele.

1.3.4. Energiamaajanduse arengukava 2030+ (ENMAK; 2017)

Eesti energiamaajanduse arengukava aastani 2030 koondab elektri-, soojuse- ja kütusemajanduse, transpordisektori energiakasutuse ja elamumajanduse energiakasutusega seonduvad tuleviku tegevused. Eesti energiamaajanduse arengukava aastani 2030 üldeesmärgiks on: *Tagada tarbijatele turupõhise hinna ning kättesaadavusega energiavarustus, mis on kooskõlas Euroopa Liidu pikaajaliste energia- ja kliimapoliitika eesmärkidega, samas panustades Eesti majanduskliima ja keskkonnaseisundi parendamise ning pikaajalise konkurentsivõime kasvu.*

Arengukava eesmärkideks on mh soodustada taastuvatest energiaallikatest toodetava energia tootmise ja tarbimise osakaalu Eestis ning tagada ühtlasi varustuskindlus. Arengukava järgi on elektrienergia lõpptarbimises taastuvenergia osakaalu sihttase aastal 2030 >50 % (võrreldes 14,6% algtasemega aastal 2014). Lisaks on kütusevabade energiaallikate (päike, tuul, hüdroenergia) osakaaluks elektri lõpptarbimises aastaks 2030 seatud >10% (algtase 2012. a oli 0,75%). Kogu energia lõpptarbimises on taastuvenergia osakaalu sihttasemeks 2030. aastaks seatud 50% (algtase 2012. aastal oli 25,8%).

Eriplaneeringuga kavandatav tuuleparkide arendamine aitab kaasa energiamaajanduse arengukava eesmärkide täitmisele.

1.3.5. Ida-Viru maakonnaplaneering 2030+ (2016)

Maakonnaplaneeringu eesmärk on tasakaalustada keskkonna kasutusviise, kavandada kestlikku arengut ning parandada inimeste elamistingimusi. Teemad, mida maakonnaplaneering käsitleb on: asustus ja asustussüsteemi seosed, väärtuslikud maastikud ja roheline võrgustik, ettevõtlus ja tootmine, logistika ja sadamad ning tehniline taristu.

Ida-Virumaa on tuuleressursist lähtuvalt arvestatavaks tuuleenergia tootmise piirkonnaks. Maakonna potentsiaalsed tuuleparkide asukohad on kavandatud maakonna põhjaossa. Tuuleparkide realiseerimine toimub koostöös Kaitseministeeriumiga, et tagada riigikaitsefunktsioonide toimimine.

Eriplaneeringu ala ei paikne maakonnaplaneeringus määratletud potentsiaalsete tuuleparkide asukohtades. Küll aga on Ida-Virumaal olemas tuuleressurss. Maakonnaplaneeringu kohaselt on tuulegeneraatorite, mobiilsidemastide, vesiehitiste ja teiste maastikul domineerima jäävate objektide ehitamine väärtuslikele maastikele üldjuhul keelatud. Erandkorras ehitamise kavandamisel väärtuslikele maastikele tuleb igal konkreetsel juhul lähtuda maastikuanalüüsist ja kaaluda detailplaneeringu koostamise vajadust.

1.3.6. Alutaguse valla üldplaneering (2020)

Üldplaneeringuga määratleti Alutaguse valla ruumilise arengu põhimõtted ja üldised arengusuunad ning seati üldised maakasutus- ja ehitustingimused. Üldplaneeringu eesmärk on Alutaguse vallast atraktiivse elamis- ja ettevõtluspiirkonna kujundamine.

Alutaguse valla üldplaneeringuga (2020) on tuulepargi arendusala kavandatud endise Aidu karjääri laiendusena valla loodeosas. Kuigi üldplaneeringuga sätestatakse, et eelistatud on tuulepargi rajamine üldplaneeringus kavandatud perspektiivsele tuulepargi aladele, on siiski vastava eriplaneeringu alusel võimalik tuulepargi alasid kavandada ka mujale valla territooriumile, arvestades seejuures ÜPs toodud tingimusi.

ÜP-ga sätestatud tuuleenergia arendamise tingimused:

1. tuulegeneraatorite rajamine rohelise võrgustiku alale ei tohi kahjustada rohelise võrgustiku toimimist ja sidusust;
2. tuulegeneraatorite rajamine väärtuslikule maastikule ja pärandkultuuri objektidele ei ole üldjuhul lubatud. Kui siiski on kindel soov seda teha on tuulegeneraatori väärtuslikule maastikule rajamise eelduseks põhjalik visuaalse mõju hindamine, mis sisaldab meetodilist analüüsi ning visualiseeringuid ja/või simulatsioone (fotomontaaž, 3d arvutisimulatsioonid, maketid);
3. soovitatav on rajada väiketuulikuud (rootori pindala kuni 200 m²) oma majapidamise või ettevõtte tarbeks;
4. tuulegeneraator ei tohi olla hoonele, puhke- ja virgestusalale ning kalmistule lähemal kui 1,5x(H+D) (sealjuures H = tuuliku masti kõrgus ja D = rootori ehk tiiviku diameeter) välja arvatud kirjalikul kokkuleppel maaomanikuga;
5. tuuleparkide rajamiseks kasutada eelkõige endiseid kaevandusalasid, muid aktiivsest inimkasutusest väljapoole jäävaid alasid ja kohti, mis võimaldavad tuuleenergia kasutamist integreeritud lahendustes;
6. vältida tuleb tuuleenergeetika arendamist aktiivses metsamajanduslikus kasutuses olevatel aladel, kuna metsamaa peab jääma metsa kasvatamiseks, sama kehtib väärtuslike põllumajandusmaade kohta. Metsamaale on lubatud tuulepargi rajamine, kui sellega oluliselt ei takistata metsa majandamist (lubatud on teenindusteede jms taristu rajamine tuulikute teenindamiseks);
7. tuulepargi minimaalne kaugus:
 - a. elamust on 1 000 m;
 - b. tiheasustusalast 2 000 m;
 - c. puhke- ja virgestusalast 1 000 m;
 - d. kalmistust 1 000 m;
8. tuulepargi paigutamine on erandina ning põhjendatud juhul võimalik elamule ka lähemale kui 1 000 m järgmiste eelduste täitmisel:
 - a. tuulepargi rajamise aluseks on üldplaneeringu teemaplaneering või detailplaneering või eriplaneering seaduses sätestatud juhul;

- b. tuulepargi rajamise aluseks oleva planeeringu koostamise käigus on läbi viidud müra ning visuaalsete mõjude hinnang ning ette on nähtud meetmed müra normtaseme tagamiseks ning teiste negatiivse mõjude, sh visuaalsete mõjude leevendamiseks;
 - c. tuulepargi rajamiseks on andnud kirjaliku nõusoleku kõik puhveralasse jäävate elamu maa-alade omanikud. Selleks, et oleksid kaitstud ka need isikud, kes soovivad oma katastriüksusi tulevikus hoonestada, tuleb nõusoleku küsimist laiendada ka neile isikutele, kellele kuuluvad katastriüksused on hetkel hoonestamata, kuid kellel selleks on seaduse järgi tulevikus võimalus;
 - d. elamu maa-ala juhtfunktsiooniga ning maatulundusmaa õuealadel on tagatud kehtivas seadusandluses ette nähtud müratasemed;
9. kui soovitakse rajada tuuleparki väljaspoole üldplaneeringus määratud perspektiivset tuulepargi ala tuleb koostada eriplaneering, kui tuulepargi alal paiknevad tuulegeneraatorid on kõrgemad kui 30 m vastavalt planeerimiseadusele;
 10. tuulepargi planeeringu koostamise käigus (detailplaneering, üldplaneeringu tuuleenergeetika teemaplaneering, eriplaneering) või keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimisel vajalik uurida tuulepargist lähtuva müra ja varjutuse ulatust ning kohustuslikuna teostada müra ja varjutuse modelleerimine esitades müratasemete ja varjutuse ajaline kestus kartograafiliselt ning tekstiline eksperthinnang;
 11. tuulegeneraatorite ja tuuleparkide kavandamisel tuleb arvestada, et tuulegeneraator ei tohi avalikult kasutatavatele teedele (sõltumata nende funktsioonist, liigist, klassist ja lubatud sõidukiirusest) paikneda lähemal kui $1,5x(H+D)$ (sealjuures H = tuuliku masti kõrgus ja D = rootori ehk tiiviku diameeter). Väikese kasutusega (alla 100 auto/ööpäevas) avalikult kasutatavate teede puhul võib põhjendatud juhtudel riskianalüüsile tuginedes ja teomaniku nõusolekul lubada planeeringus elektrituulikuid teele lähemale, kuid mitte lähemale kui tuuliku kogukõrgus ($H + 0,5D$);
 12. kohalikule kogukonnale pakutavad kompensatsioonimeetmed lepatakse kokku arendaja ja kogukonna esindajate vahel;
 13. uute ülekandeliinide rajamisel tuulepargi alajaama (näiteks 20/110 kV nimipingega) ja võrguga liitumise alajaama (110 kV või 330 kV nimipingega) vahel tuleb vältida maakonnaplaneeringus ja omavalitsuste üldplaneeringutes fikseeritud väärtuslikke maastikke. Nendele aladele on lubatud maakaabelliini rajamine;
 14. uute ülekandeliinide rajamisel tuuleelektrijaama alajaama ja võrguga liitumise alajaama (110 kV või 330 kV nimipingega) vahel tuleb trassivalikul vältida Natura 2000 alasid;
 - a. Natura 2000 alale on uute ülekandeliinide rajamine võimalik vaid erandkorras muude reaalsete ja ratsionaalsete trassivariantide puudumise korral. Sel juhul tuleb teostada vastavasisuline keskkonnaaspekte käsitlev töö (keskkonnamõju hindamine või keskkonnamõju strateegiline hindamine, mille raames hinnatakse kavandatava tegevuse või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnevat mõju Natura 2000 võrgustiku alale) tagamaks minimaalset negatiivset keskkonnamõju tekitav lahendus. Tegevusloa võib anda või strateegilise planeerimisdokumendi kehtestada juhul, kui seda lubab Natura võrgustiku ala kaitsekord ning otsustaja/strateegilise planeerimisdokumendi kehtestaja on veendunud, et kavandatav tegevus ei mõju kahjulikult selle Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkusele ega mõjuta negatiivselt selle ala kaitse eesmärki;
 15. tuulegeneraatorite ja tuuleparkide detailplaneeringud, ehitusprojektid ja projekteerimistingimused või nende andmise kohustuse puudumisel ehitusloa eelnõu või ehitamise teatis tuleb kooskõlastada Lennuameti, Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumiga.

ÜP tingimuste rakendatavust ja erandite tegemise vajadust analüüsitakse eriplaneeringu koostamise käigus.

Üldplaneeringuga seonduvat rohevõrgustiku ja väärtuslike maastike temaatikat on käsitletud käesoleva dokumendi peatükkides 2.5 ja 2.6.

1.4. Eriplaneeringu ajakava

Tabel 1.1. Eriplaneeringu ajakava

Tegevuse etapp	Tegevuse lühikirjeldus	Aeg
EP ja KSH algatamine	Algatatud 25.02.2021. a Alutaguse Vallavolikogu otsusega nr 309.	21.01.2021
EP LS ja KSH VTK eelnõu koostamine	Eriplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse koostamine.	August - september 2021
EP LS ja KSH VTK avalikustamine	Kohalike omavalitsuste EP koostamise korraldaja korraldab kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu LS ja KSH VTK avaliku väljapaneku. Samaaegselt küsitakse ka asjaomaste asutuste seisukohti VTK-le ja LS-le.	18. oktoober - 17. detsember 2021
EP LS ja KSH VTK avalikustamine	Tutvustav avalik arutelu – tutvustatakse planeeringuprotsessi ja lähteseisukohtasid ning KSH väljatöötamiskavatsust.	16. november 2021
EP LS ja KSH VTK avalik arutelu	Avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu.	25. jaanuar 2022
EP LS ja KSH VTK täiendamine, ettepanekutele vastamine	Avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste alusel tehakse kohalike omavalitsuste EP LS ja KSH VTKs vajalikud muudatused, ettepanekute ja nende arvestamiste ülevaate koostamine.	Jaanuar 2022
EP LS ja KSH VTK esitatakse kaasatavatele isikutele ettepanekute esitamiseks	Juhul kui esineb vajadus küsida täiendavalt ettepanekuid või täpsustada avalikustamisel laekunud ettepanekuid.	Veebruar - märts 2022
EP LS ja KSH VTK täiendamine ning avaldamine	Juhul kui on vajalik täienduste tegemine. Peale täiendamist avalikustatakse dokumendid planeeringu koostamise korraldaja veebilehel.	Märts 2022

Tegevuse etapp	Tegevuse lühikirjeldus	Aeg
Otsuse eelnõu ja KSH asukohavaliku etapi aruande koostamine	EP otsuse ja KSH asukohavaliku etapi aruande koostamine, sh koostöö erinevate ekspertidega ja erialaorganisatsioonidega.	Jaanuar 2022 - august 2022
Otsuse eelnõu ja KSH asukohavaliku etapi aruande esitamine kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks	Seisukohtade ja kooskõlastuste küsimine, ettepanekute koondamine, analüüsimine, täienduste tegemine.	September - oktoober 2022
Asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH asukohavaliku etapi aruande avalik väljapanek	Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse vastu võtmine KOV poolt ja selle avalik väljapanek.	November 2022
Asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH asukohavaliku etapi aruande avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu	Avaliku väljapaneku kohane avalik arutelu KOV-de poolt määratud asukohas.	Jaanuar 2023
Asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH asukohavaliku etapi aruande avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste arvestamine	Täienduste tegemine vastavalt ettepanekutele, ettepanekute ja nende arvestamiste ülevaate koostamine.	Veebruar 2023
Asukoha eelvaliku otsuse ja KSH asukohavaliku etapi aruande vastuvõtmine	Asukoha eelvaliku otsuse vastuvõtmisega kinnitab kohaliku omavalitsuse volikogu. Asukoha eelvaliku otsuse vastuvõtmisest teavitatakse huvitatud isikuid ja asutusi 14 päeva jooksul otsuse vastuvõtmisest arvates. Teade asukoha eelvaliku otsuse vastuvõtmisest avaldatakse Ametlikes Teadaannetes ja kohaliku omavalitsuse üksuse veebilehel 14 päeva jooksul otsuse vastuvõtmisest arvates.	Veebruar - märts 2023

1.5. Eriplaneeringu koostamise kaasatavad isikud ja avalikustamine

Tabel 1.2. Eriplaneeringu koostamise kaasatavad isikud

Osapool	Kaasamise/koostöö põhjendus
Koostöö tegijad	
Kaitseministeerium	Kui planeeringuga kavandatakse tuuleparki ja planeeringu elluviimine võib kaasa tuua riigikaitse ehitise planeeritud töövõime vähenemise.
Keskkonnaministeerium	Maapoliitika kujundamine, reformimata riigimaade haldaja.
Maaeluministeerium	Põllumajanduspoliitika kujundaja.
Keskkonnaamet	Planeeringu elluviimisega võib kaasned oluline keskkonnamõju, planeeringualal asuvad kaitsealused objektid.
Maa-amet	Planeeringualal asuvad keskkonnaregistri maardlate nimistus olevad maardlad.
Muinsuskaitseamet	Planeeringualal asuvad kinnismälestised.
Politsei- ja Piirivalveamet	Kavandatakse üle 28m kõrgust tuulegeneraatorit ja seega kuulub tegevus PPA poolt kooskõlastatavasse valdkonda.
Päästeamet (Ida päästkeskus)	Planeering käsitleb tuleohutusnõudeid.
Põllumajandus- ja Toiduamet	Planeeringualal asuvad maaparandussüsteemid ning kavandatav tegevus võib mõjutada maaparandussüsteemi nõuetekohast toimimist.
Terviseamet (Ida regionaalosakond)	Planeeringuga käsitletakse tervisekaitsenõuete rakendamist, sh müra ja vibratsiooni teemasid.
Transpordiamet	Planeeringualal paiknevad riigiteed. Võimalikud maakasutuse- või ehitustingimused lennuliiklust mõjutavate objektide osas.
Kaasatavad isikud ja asutused	
Lüganuse Vallavalitsus	Planeeringualaga piirnev või lähipiirkonnas paiknev KOV, võib olla põhjendatud huvi kavandatava tegevuse suhtes.
Mustvee Vallavalitsus	
Vinni Vallavalitsus	
Elering AS, Elektrilevi OÜ	Elektripaigaldiste valdajad.

Osapool	Kaasamise/koostöö põhjendus
Telia Eesti AS, Elisa Eesti AS, Tele2 Eesti AS, AS STV, AS Levira, Levikom Eesti OÜ	Piirkonnas teadaolevad mobiilside ja sideteenuste pakkujad.
Eesti Keskkonnaühenduste Koda	Keskkonnaorganisatsioone ühendav organisatsioon.
Riigimetsa Majandamise Keskus	Planeeringualale jääb riigimetsa alasid.
Põllumajandusuuringute Keskus	Väärtuslike põllumajandusmaade massiivide määramise koostöö.
Kogukonnad, ühendused, seltsid, sh Oonurme Külaselts MTÜ	Planeerimisprotsessiga seonduva teabe viimine kohalikele elanikele ja maaomanikele, arutelus partneriks olemine.
Sahargu Külaselts MTÜ	
Laiem avalikkus, nt piirkonna elanikud, vallas tegutsevad ettevõtted jt	Võimalikud asjast huvitatud või mõjutatud isikud. Kaasatud olemise soovist on võimalik teada anda linna- ja vallavalitsusele, samuti on antud võimalus kaasatud olemise soovi väljendada avalikel aruteludel.
Rahandusministeerium	Eriplaneeringu järelevalve teostaja.
Evelyn Hints	Isik, kes on ise avaldanud soovi olla kaasatud.

Eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikustamine toimus ajavahemikul 8.10-17.12.2021. Avaliku väljapaneku jooksul esitasid oma ettepanekud/arvamused Maa-amet, Terviseamet, Rahandusministeerium, Päästeamet, Kaitseministeerium, Elering AS, Politsei- ja Piirivalveamet, Keskkonnaministeerium, Maaeluministeerium, Muinsuskaitseamet, Riigimetsa Majandamise Keskus, Keskkonnaamet ja Transpordiamet. Saabunud ettepanekud ja nendega arvestamist/mittearvestamist kirjeldab lisa 1. Avalikustamisperioodi keskel korraldati 16. novembril 2021 eriplaneeringu lähteseisukohti ja KSH VTK-d tutvustav avalik arutelu Tudulinna kogukonnas ja paralleelselt ka veebis. Avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu toimus 25.01.2022 Tudulinna kogukonnas (paralleelselt ka veebis). Mõlema avaliku arutelu protokollid on esitatud lisas 2.

1.6. Eriplaneeringu uuringud

Eriplaneeringu koostamise viiakse läbi järgmised uuringud:

- **linnustiku uuring** – eesmärgiks on täiendada olemasolevaid andmeid, hinnata piirkonna linnustiku toitumisalasid eelvalikualal, lindude pesitsemist jne. Uuringu teostaja ja erialaekspert Ants Tull (OÜ Loodusekspert);

- **nahkhiirte uuring** – eesmärgiks on täiendada olemasolevaid andmeid ning hinnata nahkhiirtele ala sobivust. Uuringu teostaja ja erialaekspert Ants Tull (OÜ Loodusekspert);
- **lendorava uuring** – analüüsitakse võimalikke lendorava liikumiskoridore (tuulepark ei tohiks neid läbi lõigata), lendoravale sobilikke alasid ning tuulepargist lähtuvat häiringut lendoravale. Uuringu teostaja ja erialaekspert Uudo Timm (OÜ Elusloodus);
- **mürauuring** – teostatakse müra leviku modelleerimine. Hinnatakse müra vastavust kehtivatele normidele. Hinnatakse ka ehitusaegset ja madalsagedusliku müra esinemist ning vibratsiooni võimalikku mõju. Mürauuringu teostaja Piret Toonpere (Lemma OÜ);
- **varjutuse uuring** – modelleeritakse eriplaneeringu ala asukohast lähtuvalt tuulikuteist tingitud varjutuse teket. Kuna normid varjutuse hindamiseks Eesti puuduvad, lähtutakse hindamisel nõ heast tavast ehk Euroopas kehtivatest normatiividest/ juhendmaterjalidest. Varjutuse uuringu teostaja Piret Toonpere (Lemma OÜ);
- **visualiseeringud** – visualiseeringud teostatakse punktides, kus nähtavusanalüüsi alusel jääksid elektrituulikud näha ning paikneb mõni avalikult kasutatav (avaliku huviga) objekt (5 km raadiuses). Visualiseeringud on aluseks visuaalsete mõjude hindamisele. Visualiseeringute koostaja Piret Toonpere (Lemma OÜ).

2. Mõjutatava keskkonna ülevaade

2.1. Maastik, geoloogia ja maavarad

Maastikuliselt paikneb eriplaneeringu ala Alutaguse madaliku maastikurajoonis, mille reljeefi iseloomustab üldjoontes tasase pinnamoega ala, mida katavad jääpaisjärvede ja Suur-Peipsi setted. Ala põhjaosale ulatub osaliselt Muraka raba.

Kvaternaari ajastul ladestunud pinnakattes esineb valdavalt jääjärvelisi setted (klibu, liiv, möll, saviliiv, liivsavi, savi) ja moreeni (liivsavi ja saviliiv kividega ning rähk), teatud ulatuses ka soosetteid (turvas; Maa-ameti kaardirakendus, 2021). Piirkonna puurkaevude arvestuskaartide alusel varieerub pinnakatte paksus mõnest meetrist mõnekümne meetrini. Piirkonna aluspõhjaks on Ülem-Ordoviitsiumi ladestiku lubjakivid, mis kuuluvad Nabala, Vormsi ja Pirgu lademesse ning mis looduslikult ei paljandu.

Maardlatest ainsana ulatub eriplaneeringu ala kirdeserva Eesti põlevkivi maardla Peipsi uuringuvälja 13. plokk (Maa-ameti kaardirakendus, 2021). 13. plokis on põlevkivivaru arvele võetud passiivse reservvaruna.

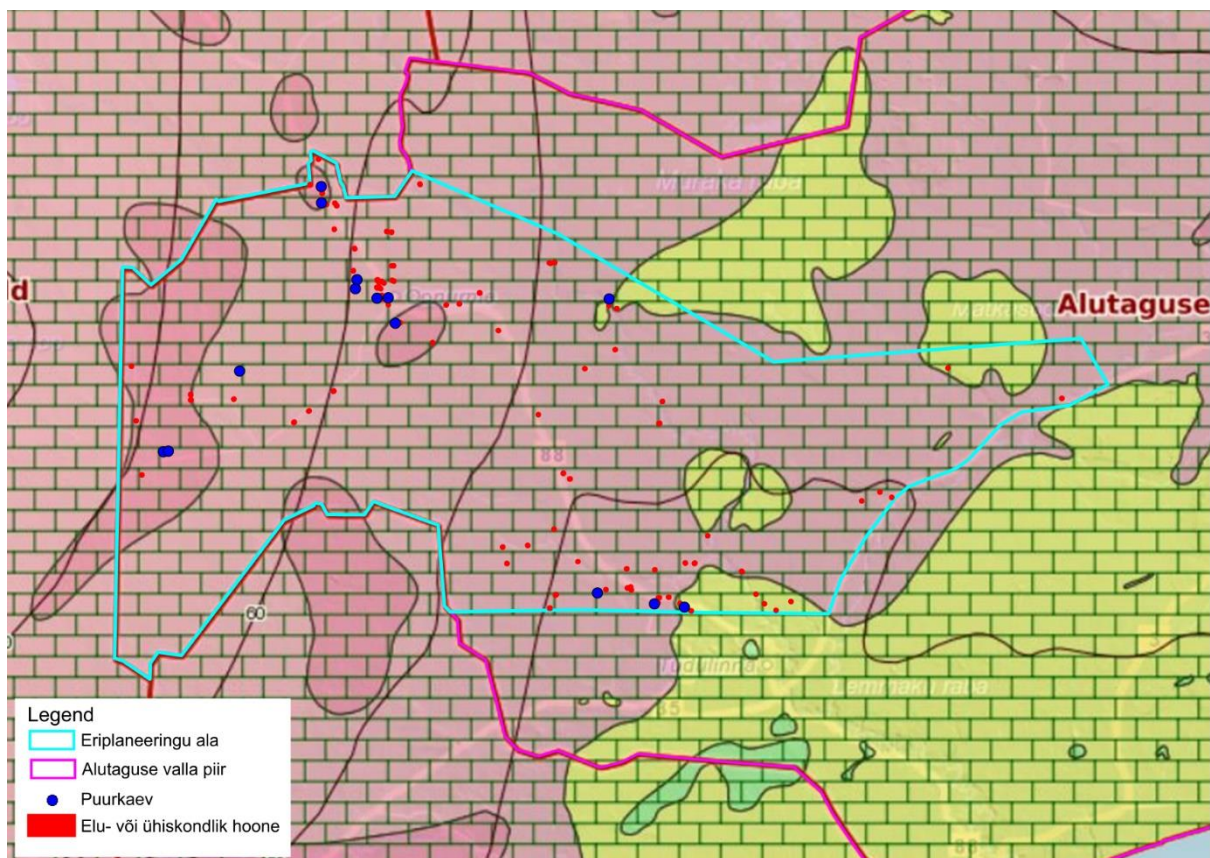
2.2. Põhja- ja pinnavesi, hüdrogeoloogia

Maa-ameti kaardirakenduse (2021) alusel jääb valdav osa planeeringualast nõrgalt kaitstud põhjaveega alale, piirkonniti esineb lisaks ka kaitsmata ja keskmiselt kaitstud põhjaveega alasid (joonis 2.2). Joogiveevarustus piirkonnas on tagatud salv- või puurkaevudega (joonis 2.2). Seejuures on puurkaevud valdavalt madalad (kuni 40 m sügavused) ning toituvad Ordoviitsiumi Ida-Viru põhjaveekogumi põhjaveest. Alutaguse valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamises kavas 2020-2032 (2020) tuuakse olulise keskkonnaprobleemina välja valla põhjaosa (eelkõige Mäetaguse ja Illuka piirkond) veerežiimi muutused seoses

kaevandamistegevusega. Pindmised veekihid on kuivendatud ja elanikel puudub võimalus salvkaevudest vett võtta. Külade veevarustus on kaevandatud aladel lahendatud veetorustike ja sügavate puurkaevudega. Eriplaneeringu ala jääb valdavas osas endise Tudulinna valla territooriumile ning teadaolevalt kaevandusest mõjutatud veerežiimiga piirkond planeeringualale ei ulatu. Siiski tuleb arendustegevuse kavandamisel arvestada võimaliku reostuse eest nõrgalt kaitstud põhjaveega.

Pinnaveekogudest jäävad alale mitmed vooluveekogud (tabel 2.1), suuremaid seisuveekogusid piirkonnas ei paikne. Planeeringuala on osaliselt kaetud maaparandussüsteemidega. Piirkonna põhja- ja kirdeossa jäävad sood ja rabad (nt Muraka raba, Roostoja laukasoo, Roostoja Ruunasoo, Madissaare soo, Matkasoo, Leterma raba jt; joonis 2.3).

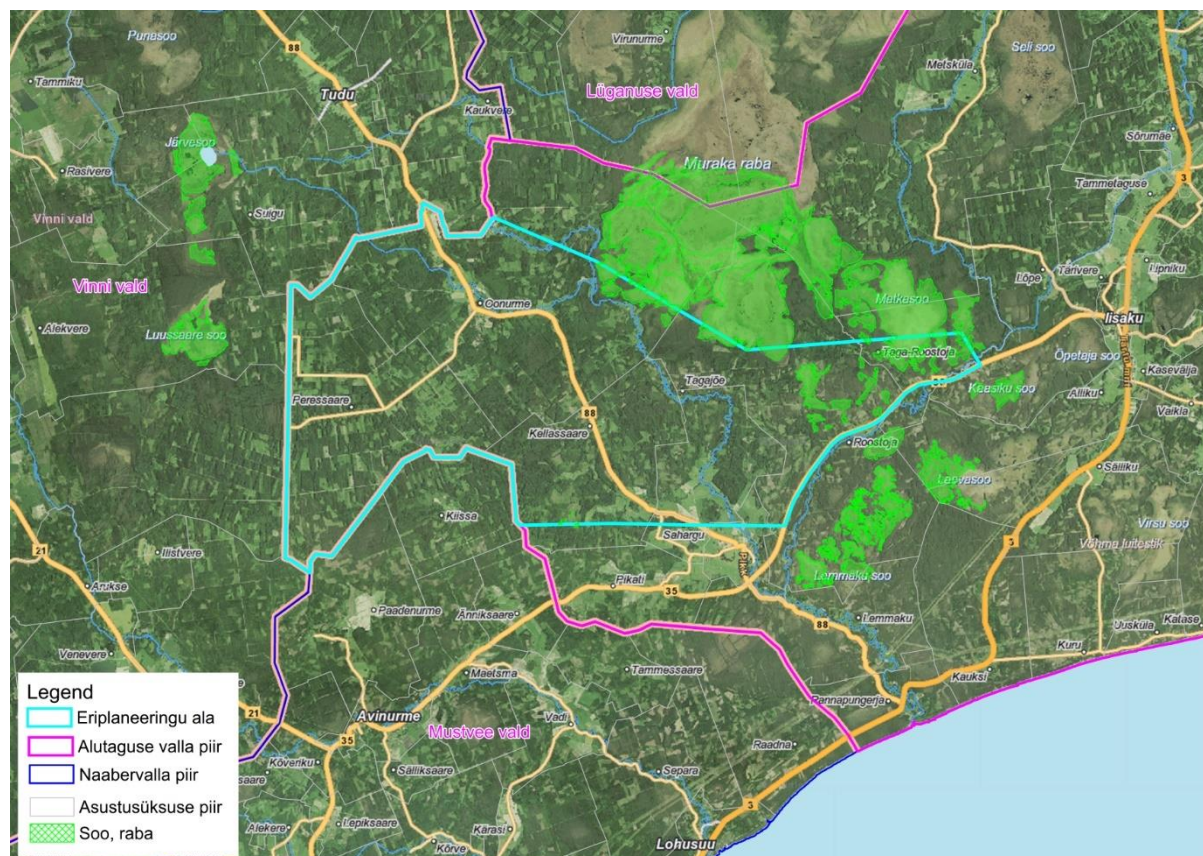
Looduskaitsealadest tulenevalt ei ole tuulikute ja nendega seotud taristu rajamine lubatud veekogude ehituskeeluvööndisse (ehituskeeld ei laiene kehtestatud üldplaneeringu või detailplaneeringuga kavandatud tehnovõrgule ja -rajatisele. Ehituskeeld ei laiene ka kehtestatud riigi eriplaneeringu alusel ehitatavale ehitisele. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga vastavat erandit ei kaasne). Üle 25 km² suuruse valgalaga jõel, ojal ja maaparandussüsteemi eesvoolul on ehituskeeluvööndi laius 50 m, väiksemate (kuni 25 km²) ojade ja kraavide, sh maaparandussüsteemi avatud eesvoolude ehituskeeluvööndi laius on 25 m. Järve või jõe kaldal metsamaal metsaseaduse § 3 lõike 2 tähenduses ulatub ehituskeeluvöönd ranna või kalda piiranguvööndi piirini.

Joonis 2.2. Piirkonna põhjaveekaitstus: tume roosa ala – kaitsmata, roosa ala – nõrgalt kaitstud ja kollane ala – keskmiselt kaitstud põhjaveega ala. Elu- või ühiskondliku hoonena kajastuvad Maa-ameti põhikaardi elu- või ühiskondlikud hooned, mille hulka ei ole arvatud nn endiseid hooned, mis on määratletud kui „vare“ või „vundament“. Alus: Maa-amet, 2021.

Tabel 2.1. Eriplaneeringu alale jäävad vooluveekogud. Alus: EELIS, 05.08.2021.

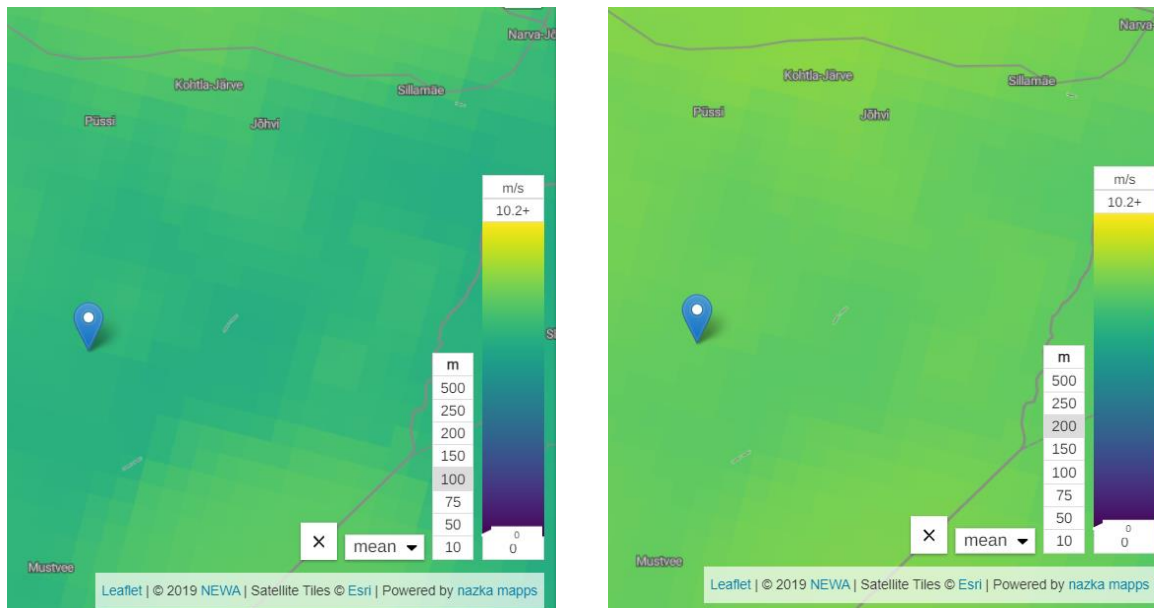
Nimi	Keskkonnaregistri kood	Valgala suurus	Pikkus, m
Paistemäe oja	VEE1060700	alla 10 km ²	2,0
Parvetuskraav (Saarevälja oja)	VEE1059500	10 kuni 25 km ²	5,2
Saksoja (Tudulinna oja)	VEE1059800	10 kuni 25 km ²	11,5
Mustasoo oja	VEE1060000	alla 10 km ²	5,5
Kaukvere jõgi	VEE1060200	üle 25 km ²	20,5
Tagajõgi	VEE1059900	üle 25 km ²	43,8
Rannapungerja jõgi	VEE1058700	üle 25 km ²	54,5
Oonurme oja	VEE1060100	10 kuni 25 km ²	7,2
Kruusoja	VEE1060400	üle 25 km ²	26,0
Peressaare kraav	VEE1060500	alla 10 km ²	6,9
Mihklimurru oja	VEE1060300	alla 10 km ²	3,8
Härjaoja	VEE1059700	10 kuni 25 km ²	13,6
Viilipoja oja	VEE1060600	10 kuni 25 km ²	7,3

Joonis 2.3. Sood ja rabad eriplaneeringualal ning lähipiirkonnas. Alus: EELIS, 2021; Maa-amet, 2021.

2.3. Tuuleressurss

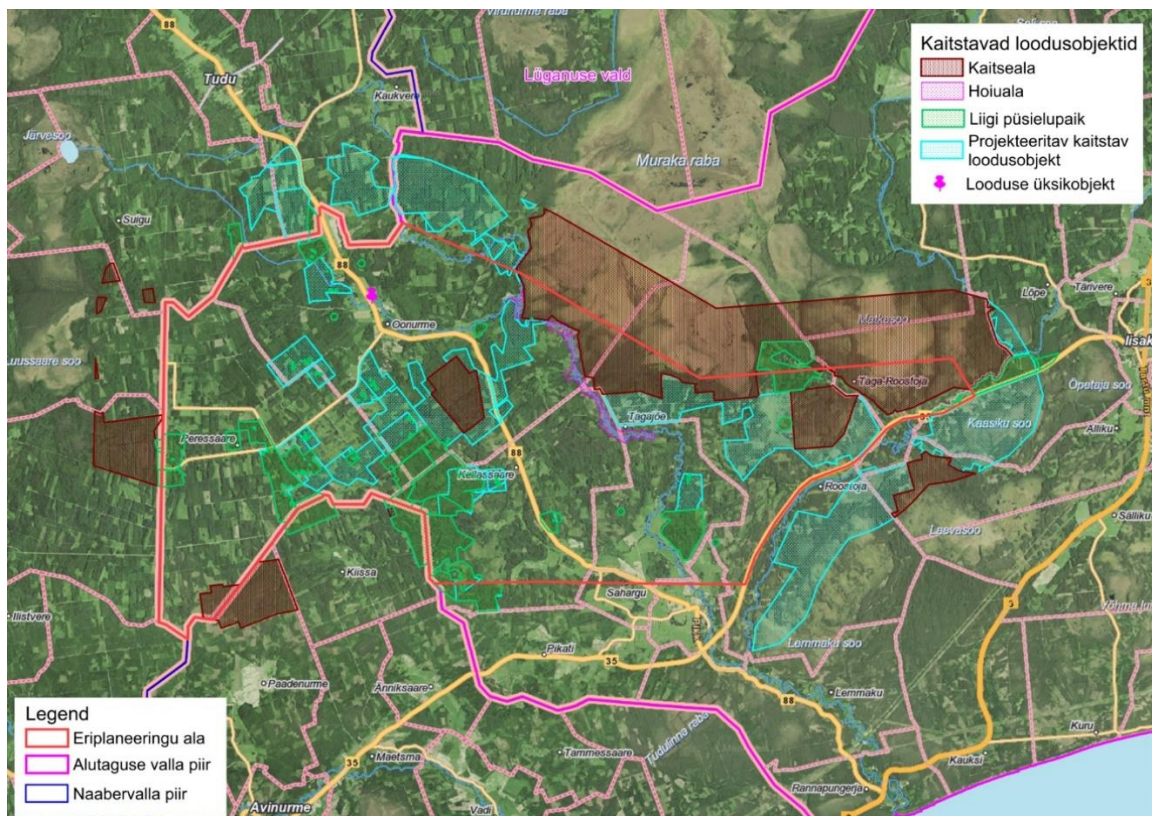
Eriplaneeringu ala tuuleressurssi saab hinnata Euroopa tuuleatlase (<https://map.neweuropeanwindatlas.eu/>, 06.08.2021) andmete alusel. Nimetatud tuuleatlase kohaselt on piirkonnas 100 m kõrgusel maapinnast keskmine tuulekiirus vahemikus 5-8 m/s ning 200 m kõrgusel maapinnast vahemikus 6-10 m/s (joonis 2.4). Seega on tööstuslike tuulegeneraatorite rajamiseks piirkonnas tuulepotentsiaal olemas.

Joonis 2.4. Keskmine tuulekiirus eriplaneeringualal (punkti asukoht – Oonurme küla) 100 m (vasakul) ja 200 m (paremal) kõrgusel maapinnast. Allikas: Euroopa tuuleatlas <https://map.neweuropeanwindatlas.eu/>, 06.08.2021.

2.4. Kaitstavad loodusobjektid ja muud loodusväärtused

Kaitstavatest loodusobjektidest jäävad eriplaneeringu alale või selle lähedusse kolm looduskaitseala, üks rahvuspark, üks hoiuala, arvukalt liikide püsielupaiku ja projekteeritavaid kaitstavaid loodusobjekte ning üks looduse üksikobjekt (tabel 2.2, joonis 2.5). Lisaks eelnevale jäävad eriplaneeringu alale mitmete kaitsealuste taime-, seene- ja loomaliikide (sh I kaitsekategooria liigid kalakotkas, kaljukotkas ja väike-konnakotkas, lendorav) leiukohad ning arvukalt vääriselupaiku. Kaitsealustest liikidest on piirkonnas esindatud ka nahkhiired.

Joonis 2.5. Eriplaneeringu alale või selle lähedusse jäävad kaitstavad loodusobjektid (v.a kaitsealuste liikide leiukohad). Allikas: EELIS, 2021.

Tabel 2.2. Eriplaneeringu alale või selle lähedusse jäävad kaitstavad loodusobjektid (v.a kaitsealuste liikide leiukohad). Allikas: EELIS, 2021.

Nimi	Keskkonnaregistri kood	Kaitse-, hoiuala, püsielupaiga ja looduse üksikobjekti kaitse-eesmärk
<i>Kaitsealad</i>		
Suigu looduskaitseala	KLO1000106	Kaitseala eesmärk on põlismetsade ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse.
Tudusoo looduskaitseala	KLO1000277	<p>Kaitse-eesmärk on:</p> <p>1) I ja II kategooria kaitsealuste liikide ning väiketülli (<i>Charadrius dubius</i>), väikekoovitaja (<i>Numenius phaeopus</i>), suurkoovitaja (<i>Numenius arquata</i>), punajalg-tildri (<i>Tringa totanus</i>), heletildri (<i>Tringa nebularia</i>), väänkaela (<i>Jynx torquilla</i>), väike-kirjurähni (<i>Dendrocopos minor</i>), õnetuvi (<i>Columba oenas</i>), kuradi-sõrmkäpa (<i>Dactylorhiza maculata</i>), soo-neiuvaiba (<i>Epipactis palustris</i>), hariliku ungrukolla (<i>Huperzia selago</i>) ja roomava öövilke (<i>Goodyera repens</i>), mis kõik on III kategooria kaitsealused liigid, kaitse;</p> <p>2) nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud linnuliikide - herilaseviu (<i>Pernis apivorus</i>), tedre (<i>Tetrao tetrix</i>), sookure (<i>Grus grus</i>), soo-loorkulli (<i>Circus pygargus</i>), rukkiräägu (<i>Crex crex</i>), rüüdi (<i>Pluvialis apricaria</i>), mudatildri (<i>Tringa glareola</i>), händkaku (<i>Strix uralensis</i>), öösorri (<i>Caprimulgus europaeus</i>), hallrähni (<i>Picus canus</i>), musträhni (<i>Dryocopus martius</i>), nõmmelõokese (<i>Lullula arborea</i>), vööt-põõsalinnu (<i>Sylvia nisoria</i>), väike-kärbsenäpi (<i>Ficedula parva</i>), punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>) ja laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>), kes kõik on ühtlasi III kategooria kaitsealused linnuliigid, ning teiste direktiivi 79/409/EMÜ I lisas nimetatud linnuliikide, kes on ühtlasi I või II kategooria kaitsealused linnuliigid, kaitse;</p> <p>3) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide ja II lisas nimetatud liikide elupaikade - huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160), looduslikus seisundis rabade (7110*), rikutud, kuid taastumisvõimeliste rabade (7120), vanade loodusmetsade (9010*), rohunditerikaste kuusikute (9050), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) ning siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse.</p>

Nimi	Keskkonnaregistri kood	Kaitse-, hoiuala, püsielupaiga ja looduse üksikobjekti kaitse-eesmärk
Paadenurme looduskaitseala	KLO1000560	<p>Kaitse-eesmärk on kaitsta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) metsaökosüsteemi, elustiku mitmekesisust ja kaitsealuseid liike; 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on vanad looduspõhised (9010*), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*); 3) kaitsealuseid liike, keda Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I lisas, ja nende elupaiku. Need liigid on metsis (<i>Tetrao urogallus</i>) ja must-toonekurg (<i>Ciconia nigra</i>).
Alutaguse rahvuspark	KLO1000669	<p>Rahvuspargi eesmärk on:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kaitsta, säilitada ja taastada soo-, metsa-, niidu-, järve-, jõe- ja Peipsi järve ranniku kooslusi, piirkonnale iseloomulikke maastikuilmet ja pinnavorme, elustiku mitmekesisust, kaitsealuseid liike ning olulisi lindude rändepeatus- ja pesitsuspaiku; 2) kaitsta ja tutvustada Selisood, Muraka ja Puhatu soostikku, Kurtna järvederikast mõhnastikku, Jõuga ja Kõnnu oosistikku, Mäetaguse tammikut, Täriverve mäge, Peipsi põhjaranniku luitestikku, Narva jõe struugasid ja luhtasid ning Alutaguse kriivasid; 3) kaitsta ja tutvustada piirkondlikku kultuuripärandit ning ajaloolis-kultuurilisi objekte; 4) kaitsta elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on eelluited (2110)3, valged luited (liikuvad rannikuluided – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluided – 2130*), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), liivaalade vähetoitelised järved (3110), vähe- kuni kesктоitelised mõõdukalt kareda veega järved (3130), vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved (3140), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210*), liigirikkad niidud lubjavesel pinnal (6270*), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (6530*), rabad (7110*), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad looduspõhised (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*), lammi-lodumetsad (91E0*) ning laialehised lammimetsad (91F0); 5) kaitsta kaitsealuseid liike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas, ja nende elupaiku. Need on ida-võsalill (<i>Moehringia lateriflora</i>), juus-kiilsirbik (<i>Dichelyma capillaceum</i>), karvane maarjalepp (<i>Agrimonia pilosa</i>), kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>), laialehine nestik (<i>Cinna latifolia</i>), palu-karukell (<i>Pulsatilla patens</i>), roheline kaksikhammas (<i>Dicranum viride</i>), soohiilakas (<i>Liparis loeselii</i>), harilik lendorav (<i>Pteromys volans</i>), hink (<i>Cobitis taenia</i>), männipurelane

Nimi	Keskkonnaregistri kood	Kaitse-, hoiuala, püsielupaiga ja looduse üksikobjekti kaitse-eesmärk
		<p>(<i>Stephanopachys linearis</i>), männisinelane ehk ebasüsik (<i>Boros schneideri</i>), tõugjas (<i>Aspius aspius</i>), lai-tõmmuujur (<i>Graphoderus bilineatus</i>), vingerjas (<i>Misgurnus fossilis</i>), võldas (<i>Cottus gobio</i>) ja väike-punalamesklane (<i>Cucujus cinnaberinus</i>);</p> <p>6) kaitsta kaitsealuseid liike, keda Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I lisas, ja I lisas nimetamata rändlinnuliike, ning nende elupaiku. Need liigid on kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), väike-konnakotkas (<i>Aquila pomarina</i>), kassikakk (<i>Bubo bubo</i>), must-toonekurg (<i>Ciconia nigra</i>), väikepistrik (<i>Falco columbarius</i>), merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), kalakotkas (<i>Pandion haliaetus</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), karvasjalg-kakk (<i>Aegolius funereus</i>), sooräts (<i>Asio flammeus</i>), laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>), valgeselg-kirjurähn (<i>Dendrocopos leucotos</i>), rohunepp (<i>Gallinago media</i>), mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>), mudanepp (<i>Lymnocyptes minimus</i>), laanerähn (<i>Picoides tridactylus</i>), hallpea-rähn (<i>Picus canus</i>), rüüt (<i>Pluvialis apricaria</i>), sarvikpütt (<i>Podiceps auritus</i>), metsis (<i>Tetrao urogallus</i>), laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>), öösorr (<i>Caprimulgus europaeus</i>), roo-loorkull (<i>Circus aeruginosus</i>), välja-loorkull (<i>Circus cyaneus</i>), soo-loorkull (<i>Circus pygargus</i>), rukkirääk (<i>Crex crex</i>), musträhn (<i>Dryocopus martius</i>), väike-kärbsenäpp (<i>Ficedula parva</i>), värbkakk (<i>Glaucidium passerinum</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>), hallõgija (<i>Lanius excubitor</i>), punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>), nõmmelõoke (<i>Lullula arborea</i>), suurkoovitaja (<i>Numenius arquata</i>), väikekoovitaja (<i>Numenius phaeopus</i>), herilaseviu (<i>Pernis apivorus</i>), händkakk (<i>Strix uralensis</i>), teder (<i>Tetrao tetrix</i>), mudatilder (<i>Tringa glareola</i>), heletilder (<i>Tringa nebularia</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), kalakajakas (<i>Larus canus</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>);</p> <p>7) kaitsta kaitsealuseid, ohustatud ja haruldasi linnuliike ning nende elu- või rändepeatuspaiku. Need liigid on niidurüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>), rabapüü (<i>Lagopus lagopus</i>), kanakull (<i>Accipiter gentilis</i>), jäälinde (<i>Alcedo atthis</i>) ja hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>);</p> <p>8) kaitsta kaitsealuseid taime- ja seeneliike ning nende kasvukohti. Need liigid on lehitu pisikäpp (<i>Epipogium aphyllum</i>), haruline võtmehein (<i>Botrychium matricariifolium</i>), palu-liivkann (<i>Arenaria procera</i>), kummeli-võtmehein (<i>Botrychium multifidum</i>), kõdu-koralljuur (<i>Corallorhiza trifida</i>), pruun lõikhein (<i>Cyperus fuscus</i>), vesi-kiilsirbik (<i>Dichelyma falcatum</i>), sinine emajuur (<i>Gentiana pneumonanthe</i>), harilik sookäpp (<i>Hammarbya paludosa</i>), harilik käokuld (<i>Helichrysum arenarium</i>), järv-lahnarohi (<i>Isoetes lacustris</i>), väike käopöll (<i>Listera cordata</i>), vesilobeelia (<i>Lobelia dortmanna</i>), liiv-esparsett (<i>Onobrychis arenaria</i>), juurdud kõrkjas (<i>Scirpus radicans</i>), lamedalehine jõgitakjas (<i>Sparganium angustifolium</i>), karvane ristmard (<i>Cruciata laevipes</i>), lääne-mõökrohi (<i>Cladium mariscus</i>), nõmmnelk (<i>Helichrysum arenarium</i>), poropoorik (<i>Amylocystis lapponica</i>), taigapässik (<i>Inonotopsis subiculosa</i>) ja haavanääts (<i>Junghuhnia pseudozilingiana</i>).</p>

Nimi	Keskkonnaregistri kood	Kaitse-, hoiuala, püsielupaiga ja looduse üksikobjekti kaitse-eesmärk
Hoiualad		
Tagajõe hoiuala	KLO2000059	Kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi - lamminiitude (6450) kaitse.
Liigi püsielupaigad		
Oonurme väike-konnakotka püsielupaik	KLO3000313	Püsielupaiga kaitse-eesmärk on vastava liigi elupaiga kaitse ja soodsa seisundi tagamine.
Kellassaare lendorava püsielupaik	KLO3000544	
Kruusoja lendorava püsielupaik	KLO3000546	
Oonurme lendorava püsielupaik	KLO3000551	
Väljaotsa lendorava püsielupaik	KLO3000552	
Tudu hõbe-luulisambliku püsielupaik	KLO3000577	
Roostoja väike-konnakotka püsielupaik	KLO3000923	
Tagajõe väike-konnakotka püsielupaik	KLO3001126	
Roostoja kalakotka püsielupaik	KLO3001345	
Oonurme väike-konnakotka püsielupaik	KLO3001519	
Aadumäe lendorava püsielupaik	KLO3001745	
Kivistiku lendorava püsielupaik	KLO3000543	
Kuuse-Jaani lendorava püsielupaik	KLO3000541	
Küüska lendorava püsielupaik	KLO3000549	
Murru lendorava püsielupaik	KLO3001761	
Roogendiku lendorava püsielupaik	KLO3001758	
Pärnamäe lendorava püsielupaik	KLO3001762	
Peressaare lendorava püsielupaik	KLO3000548	
Ojadevahe lendorava püsielupaik	KLO3001768	
Pasuna lendorava püsielupaik	KLO3000547	
Pilsneri lendorava püsielupaik	KLO3001850	
Adra lendorava püsielupaik	KLO3001851	
Viilipoja lendorava püsielupaik	KLO3001852	
Kellassaare lendorava püsielupaik	KLO3001861	
Pasti väike-konnakotka püsielupaik	KLO3000314	

Nimi	Keskkonnaregistri kood	Kaitse-, hoiuala, püsielupaiga ja looduse üksikobjekti kaitse-eesmärk
Tütarsaare lendorava püsielupaik	KLO3001987	
Niinemetsa lendorava püsielupaik	KLO3001988	
Leemetsi lendorava püsielupaik	KLO3001899	
Vahtramurru lendorava püsielupaik	KLO3001845	
Pärnamäe lendorava püsielupaik	KLO3001999	
Kunturi lendorava püsielupaik	KLO3002000	
Postikaasiku lendorava püsielupaik	KLO3002029	
Aru lendorava püsielupaik	KLO3002120	
Kruusoja lendorava püsielupaik	KLO3002134	
Oonurme lendorava püsielupaik	KLO3001859	
Pasuna lendorava püsielupaik	KLO3001863	
Looduse üksikobjekt		
Oonurme rändrahn (2)	KLO4001043	Kaitse-eesmärgiks on tagada objekti säilimine.
Projekteeritavad kaitstavad loodusobjektid		
Alutaguse rahvuspark	-	Kaitse-eesmärk nimetatud eespool.
Oonurme virgiinia võtmeheina püsielupaik	PLO1000741	Püsielupaiga kaitse-eesmärk on vastava liigi elupaiga kaitse ja soodsa seisundi tagamine.
Postikaasiku lendorava püsielupaik	-	
Lassi lendorava püsielupaik	-	
Väljaotsa lendorava püsielupaik	-	
Aru lendorava püsielupaik	-	
Eigale lendorava püsielupaik	-	
Vahtra lendorava püsielupaik	-	
Kruusoja lendorava püsielupaik	-	
Oonurme lendorava püsielupaik	-	
Postikaasiku lendorava püsielupaik	-	
Pilsneri-Müüri lendorava püsielupaik	-	
Pikanõmme lendorava püsielupaik	-	
Adra-Kõrtsi lendorava püsielupaik	-	
Kautvere lendorava püsielupaik	-	

Nimi	Keskkonnaregistri kood	Kaitse-, hoiuala, püsielupaiga ja looduse üksikobjekti kaitse-eesmärk
Kellassaare lendorava püsielupaik	-	

Lisaks loodusväärtustele on teisalt oluline tähelepanu pöörata võõrliikidele (nt Sosnovski karuputk) ning nende leviku ohjamisele. Eriplaneeringu alale jääb Peressaare külas tõrjes olev karuputke koloonia. Karuputk levib ja paljuneb kiirelt, mistõttu on ohus Eesti looduslikud kooslused. Tegemist on mürgise taimega, mis võib tekitada tugevaid tervisekahjustusi.

2.5. Roheline võrgustik

Kutsar jt (2018) kohaselt hõlmab rohevõrgustik nn rohelist (veeökosüsteemide iseloomustamisel ka sinist) ruumi ehk rohetaristut tervikuna – looduslikke ja poollooduslikke alasid, sh kaitsealasid, märgalasid, jõekoridore, metsi, parke jt haljasalasid, aga ka põllumajandusmaid ning merealadega piirnevaid alasid, mis reguleerivad vee, õhu ja ökosüsteemide kvaliteeti, ning muid toetavaid tehnilisi rajatisi. Tugialad ja koridorid moodustavad roheline võrgustiku ühtseks tervikuks. Tugialad on ümbritseva keskkonna suhtes kõrgema väärtusega loodusalad, millele valdavalt tugineb roheline võrgustiku toimimine.

Ida-Virumaa rohevõrgustik on määratud Ida-Viru maakonnaplaneeringus 2030+ (2016) ning rohevõrgustiku piire täpsustati Alutaguse valla üldplaneeringu (2020) koostamise käigus. Käesoleva eriplaneeringuala jääb suures osas riikliku tähtsusega rohevõrgustiku tugi- ehk tuumalale, vaid Oonurme ja Sahargu piirkonnas osaliselt puudub rohevõrgustikuks määratud ala. Üldplaneeringuga on määratletud arendustingimused rohevõrgustiku aladel, mis üldistatult lähtuvad põhimõttest, et arendustegevus ei tohi ohustada rohevõrgustiku toimimist, sh nt tugialasid või koridore läbi lõigata jms.

2.6. Kultuuripärand ja väärtuslikud maastikud

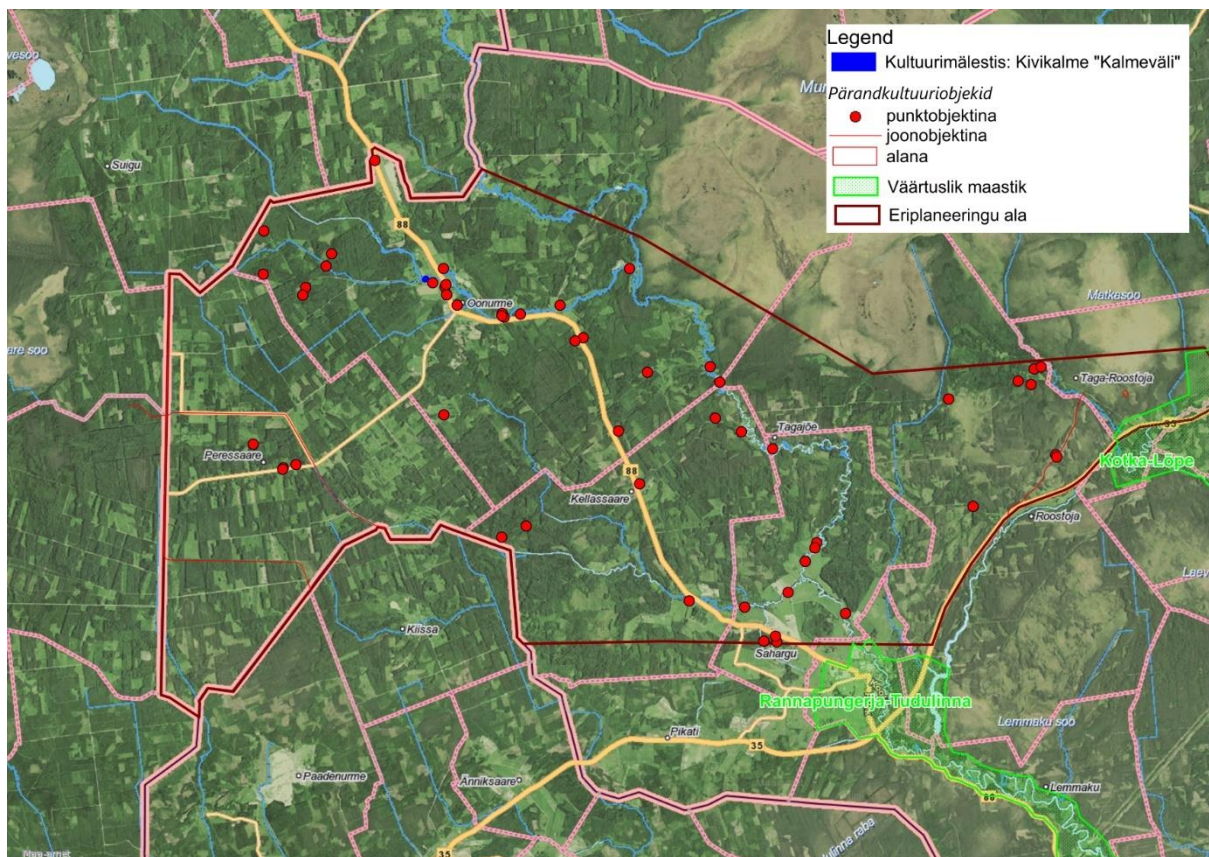
Maa-ameti kultuurimälestiste kaardirakenduse (2021) andmetel paikneb eriplaneeringu alal üks kultuurimälestis – kivikalme „Kalmeväli“ (9176). Tegemist on arheoloogiamälestisega, mis asub Oonurme külas. Lisaks paikneb planeeringualal hulgaliselt pärandkultuuriobjekte (EELIS, 2021; joonis 2.6).

Lähteseisukohtade ja VTK avalikustamise käigus tõi Muinsuskaitseamet (15.12.2021 kiri nr 5.1-17.5/13-3) täiendavalt välja järgmist: *Lisaks kaitsealusele kivikalmele reg-nr 9176 on Oonurme külas ka seni riikliku kaitse alla mitte jõudnud kesk- ja varauusaegne asulakoht, mis ulatub tänapäeva külakeskusest mõnevõrra nii põhja kui ka lõuna poole. Lisaks on asula ja kivikalme vahelisel alal looduslik pühapaik ja paigaga on seotud hiiele viitavad kohanimed – Hiievälja, Hiieoja, Hiiekivi ja Hiiekünka – ning seotud pärimus. Nimetatud muistised jäävad kõik elu- või ühiskondlikele hoonetele lähemale kui 1 km.*

Rohkem teadaolevaid, kuid kaitse alla mitte jõudnud arheoloogiapärandit eriplaneeringu alal ei ole. Sellegipoolest tuleb aladel, kuhu ei ulatu mälestis või selle kaitsevöönd, ehitus- ja kaevetöödel arvestada kultuuriväärtusega leidude ja arheoloogilise kultuurkihi ilmsiktuleku võimalusega. Muinsuskaitseadusest tulenevalt (§ 31 lg 1, § 60) on leidja kohustatud tööd katkestama, jätma leiu leiukohta ning teatama sellest Muinsuskaitseametile.

Kuna eriplaneeringu ala on osaliselt niiske ja soine, on võimalus, et tööde käigus satutakse näiteks sooteedele, rabasaarel asunud asula- või pelgupaigale, sohu peidetud esemetele või rabalaipadele.

Ida-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ (2016) ning Alutaguse valla üldplaneeringu (2020) kohaselt ulatub eriplaneeringu alale kahe väärtusliku maastiku servaala (joonis 2.6): Kotka-Lõpe ja Rannapungerja-Tudulinna väärtuslikud maastikud. Mõlema maastiku peamine väärtus seisneb kaunis loodusmaastikus, mis on põimunud kultuurilis-ajalooliste objektidega. Tagada tuleb väärtuslike maastike säilimine.

Joonis 2.6. Kultuuriväärtused ja väärtuslikud maastikud eriplaneeringu ala piirkonnas. Alus: EELIS, 2021; Maa-amet, 2021.

2.7. Asustus ja maakasutus

Eriplaneeringu ala paikneb hõredalt asustatud piirkonnas Peressaare, Tagajõe, Oonurme, Kellassaare, Sahargu, Tudulinna, Roostoja, Taga-Roostoja ning Lõpe külade territooriumil. Maakasutuses domineerivad metsa- ja põllumaad ning sood ja rabad. Inimasustus on minimaalne, olles põhiliselt koondunud Tudulinna ja Oonurme küla keskuse lähiste. Lähimad suuremad asulad on Tudu, Iisaku, Lohusuu ja Avinurme alevikud.

Alutaguse valla üldplaneeringuga (2020) on piirkonda paiguti määratud väärtuslikud põllumajandusmaad.

Alutaguse valla üldplaneeringuga (2020) on tuulepargi arendusala kavandatud endise Aidu karjääri laiendusena valla loodeosas. Kuigi üldplaneeringuga sätestatakse, et eelistatud on tuulepargi rajamine üldplaneeringus kavandatud perspektiivsele tuulepargi aladele, on siiski vastava eriplaneeringu alusel võimalik tuulepargi alasid kavandada ka mujale valla territooriumile, arvestades seejuures ÜPs toodud tingimusi.

3. Eriplaneeringu KSH metoodika ja sisu ning elluviimisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju (sh mõjuvaldkonnad)

3.1. KSH sisu (sh läbiviidavad uuringud) ja hindamismetoodika

KSH koostamisel lähtutakse asjakohaste õigusaktide nõuetest. KSH koostamisel lähtutakse KeHJS §40 nõuetest. Vastavalt KeHJS § 40 lg 3 p 2 peab KSH aruande koostamisel arvesse võtma strateegilise planeerimisdokumendi sisu ja kehtestamise tasandit.

Hindamisel lähtutakse asjakohastest metoodilistest juhendmaterjalidest nagu Keskkonnaministeeriumi poolt välja antud Keskkonnamõju strateegilise hindamise käsiraamat (Peterson jt, 2017) ja Keskkonnamõju hindamise käsiraamat (Pöder, 2017). Lisaks võetakse keskkonnamõju hindamisel arvesse juhteksperdi ja töögrupi keskkonnamõju hindamise alaseid teadmisi ja üldtunnustatud hindamismetoodikat.

Käesolev keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus on aluseks eriplaneeringu 1. etapi ehk asukoha eelvaliku KSH aruande koostamisele. KSH VTK koos eriplaneeringu lähteseisukohtadega annavad aluse inim- ja looduskeskkonnast lähtuvate piirangute ja tingimuste alusel tuuleenergeetika arendamiseks sobivate alade valikuks. Väljavalitud ala(de)le koostatakse EP teises etapis detailne lahendus ja täpsem keskkonnamõju strateegiline hindamine, määrates väljavalitud ala(de)l tuulikute täpsed asukohad koos vajaliku taristuga. Detailse lahenduse etapis läbiviidavale täpsemale KSH-le annab sisendi eelvaliku etapi KSH aruanne.

Planeeringulahenduse väljatöötamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine on omavahel tihedalt seotud ning paralleelselt kulgevad protsessid. KSH olulisimaks eesmärgiks on planeeringu koostamisel leida sellised lahendused, mille puhul oleks võimalik vältida või maksimaalselt vähendada ebasoodsat mõju inimese tervisele, elukeskkonnale ja looduskeskkonnale. KSH aruandes kirjeldatakse kas kavandatava tegevusega kaasneb otsene, kaudne, ebasoodne (negatiivne) või soodne (positiivne) oluline mõju. Kirjeldatakse mõju iseloomu, suurust, ulatust, esinemise tõenäosust ja kestvust. Pärast hindamist tehakse vajadusel ettepanekuid ebasoodsa mõju vältimiseks ja/või leevendamiseks või soodsa mõju suurendamiseks. Hindamisel arvestatakse mõjude kumuleerimisega.

Põhiliselt toimub mõju hindamine **välismõjude analüüsi** abil. Välismõjude analüüs on lähenemine, mis võrdleb kavandatavat tegevust välismõjude spektri osas (kas tänu kavandatavale tegevusele võivad keskkonnatingimused muutuda paremaks või halvemaks). Välismõjude analüüsis hinnatakse eriplaneeringu rakendamisel kaasnevat mõju peatükis 4.2 tabelis 4.1 toodud valdkondades.

Välismõjude analüüsi käigus hinnatakse mõjusid eeskätt kvalitatiivselt (kirjeldavalt) erinevate loodus- ja sotsiaal-majandusliku keskkonna elementide suhtes (ekspertarvamused, konsultatsioonid jms). Vajadusel kasutatakse ka hindamismaatrikseid, võtmetegurite kaalumist jne. Võimalusel hinnatakse mõjusid eri keskkonnaelementidele ka kvantitatiivselt.

Mõjude hindamisel tuginetakse olemasolevatele planeeringutele, riiklikele ja maakondlikele sektorarengukavadele, seire- ja statistika- ning teadusandmetele ja muude allikate materjalidele. Lisaks kasutatakse kaardianalüüsiks geoinfosüsteemide (GIS) rakendusi, erinevaid riiklike andmebaaside andmeid (nt EELIS, Maa-amet, Eesti Geoloogiateenistus jt) ja

muud asjakohast teavet, mis võimaldab tagada KSH aruande järelduste adekvaatsuse (sh mõju ja olulise mõju eristamise).

Oluliseks esmaseks analüüsimeetodiks on ruumiandmete geoinformaatiline analüüs, mis võimaldab mugavalt vaadelda ulatuslikke alasid ja infokihte. Esmase geoinformaatilise analüüsi põhjal selgitatakse välja alad, kus tuuleparkide arendamine on välistatud või piiratud (vt nt tabel 4.1 jaotis *Bioloogiline mitmekesisus, elustik, kaitstavad loodusobjektid*).

Olulisel kohal on hindamisel ka läbiviidavatest uuringutest saadav lisainfo. Eriplaneeringu 1. etapi ja KSH raames viiakse läbi järgmised uuringud (vt ka tabel 4.1 ptk 4.2)):

- ✓ Linnustiku uuring;
- ✓ Käsitliivaste (nahkhiirte) uuring;
- ✓ Lendorava uuring;
- ✓ Müra- ja vibratsiooniuuring;
- ✓ Varjutuse uuring;
- ✓ Visualiseeringud;
- ✓ Natura hindamine.

3.2. Eeldatavalt kaasneva keskkonnamõju kirjeldus

KSH käigus hinnatakse eriplaneeringuga kavandatava tegevuse elluviimisel kaasnevat olulist keskkonnamõju ning määratletakse meetmed ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks või soodsate mõjude suurendamiseks. VTK etapis määratletakse võimalikud olulised valdkonnad, millele täpsemalt KSH aruande koostamise käigus mõju hindama hakatakse.

Tuuleparkidega seonduvad mõjud võib ajaliselt jagada kolme etappi:

1. Ehitusaegsed mõjud: tuuleparkide, kaabelliinide jm vajaliku taristu ehitamise ja rajamise etapp. Võimalikud mõjud on seotud ehitustegevusega ja valdavalt lokaalsed ehk ehitusalaga seonduvad, v.a ehitusmaterjalide transport;
2. Kasutamise aegsed mõjud: tuulikute töötamise etapp, millega võivad kaasned häiringud piirkonna elanikele ja elustikule. Mõjuala ulatus sõltub valdkonnast ning mõjutatavate objektide tundlikkusest;
3. Lammutamise etapp: tuulikute eluea (u 25-30 aastat) järgne demonteerimine ja tuulepargi likvideerimine. Sõltuvalt kujunenud olukorrast võidakse eluea lõppu jõudnud tuulikud asendada uutega ja maa-alal jätkub tuulikute kasutamine. Eriplaneeringu 1. etapi käigus ei käsitleta lammutamise aegset perioodi. Seega ka võimalike kaasnevate mõjude hindamine jääb detailsema lahenduse KSH aruande etappi ning käesolevas etapis täpsemalt ei käsitleta.

Eriplaneeringuga kavandatava tegevusega eeldatavalt kaasnevat keskkonnamõju, selle olulisust, hindamismeetodeid ja vajalikke uuringuid on kirjeldatud tabelis 4.1.

Tabel 3.1. Eriplaneeringuga kavandatava tegevusega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju, selle olulisus, mõju hindamismeetodid ja vajalikud uuringud.

Mõju valdkond	Mõju kirjeldus	Mõju olulisus, hindamismeetodid ja vajalikud uuringud
Mõju pinnasele, sh väärtuslikule põllumajandusmaale	Ehitustehnika kasutamise ja materjalide ladustamise mõju on ajutine ja pigem lühiajaline,	Kuna kooritavat pinnast on võimalik taaskasutada, siis olulist ebasoodsat mõju pinnasele ette näha ei ole.

Mõju valdkond	Mõju kirjeldus	Mõju olulisus, hindamismeetodid ja vajalikud uuringud
	<p>mille järel endine olukord taastub.</p> <p>Tuulikute jm vajaliku taristu rajamiseks eemaldatakse pinnas, mida on võimalik taaskasutada (nt tagasitäitel). Pinnase eemaldamise tulemusena tuulikute vundamentide alt või ligipääsuteede rajamisega hävineb senine pinnas vastavas asukohas jäädavalt. Mõju on püsiv, kuid eeldatavasti väikese ulatusega, lokaalne. Mõju on ka tagasipööratav, kui tuulikupargi lammutamise järgselt korrastatakse antud rajatiste alla jäänud maa-alad looduslähedaselt.</p> <p>Eriplaneeringualale jäävad osaliselt väärtuslikud põllumajandusmaad. Tuulikute rajamisel nimetatud aladele väheneb nende pindala.</p>	<p>Sõltuvalt väärtuslikele põllumajandusmaadele jääva tuulepargi pindalast võib väärtusliku põllumajandusmaa pindala vähenemisega kaasneda ebasoodne mõju.</p> <p>Täpsemalt hinnatakse mõju KSH aruande käigus eksperthinnanguna, tuginedes Põllumajandusuuringute Keskuse ja valla üldplaneeringu koostamise käigus määratletud väärtuslike põllumajandusmaade kaardikihtide ja boniteedi andmetele. Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (28.02.2020) iseenesest lubab tuule abil elektrit tootva taastuvenergia tootmiseseadme paigaldamist väärtuslikule põllumajandusmaale.</p>
<p>Mõju põhja- ja pinnaveele (sh pinnase niiskusrežiim, veekvaliteet)</p>	<p>Mõjud on eelkõige seotud ehitusajaga ning kasutusaja võimalike avariolukordadega (nt õlilekked). Tavarežiimis töötavate tuulikute puhul olulist mõju ette näha ei ole.</p> <p>Ehitusaegsed mõjud on seotud vundamentide ja ühenduskaablite jms paigaldamiseks vajalike ajutiste ehituskaevandite rajamisega. Mõjud on lokaalsed. Võimalike avariolukordade esinemisega võimalusega on oluline arvestada, kuna piirkonnas on valdavalt nõrgalt kaitstud põhjavesi ning mitmed sood ja rabad.</p> <p>Oluline on arvestada piirkonna maaparandussüsteemide paiknemisega ning veekogude ehituskeeluvöönditega.</p>	<p>Võimalikud niiskusrežiimi muutused ja avariolukorrad võivad avaldada põhja- ja pinnaveele olulist ebasoodsat mõju.</p> <p>Mõju hinnatakse eksperthinnanguna tuginedes olemasolevale teabele, sh Maa-ameti ja Eesti Geoloogiateenistuse andmed, valla ÜVK, üldplaneeringu KSH aruanne jm asjakohane.</p> <p>Käesolevas KSH etapis hinnatakse mõjusid üldisemalt. Detailsem mõjude hindamine jääb järgmisesse ehk eriplaneeringu detailse lahenduse hindamise etappi, kui on teada tuulikute positsioonid jm detailsem info.</p>
<p>Bioloogiline mitmekesisus,</p>	<p>Ehitusaegsed mõjud on seotud ehitustegevusega (tuulikud +</p>	<p>Piirkonnas on mitmekesine loodusmaastik (sh vääriselupaigad) ning</p>

Mõju valdkond	Mõju kirjeldus	Mõju olulisus, hindamismeetodid ja vajalikud uuringud
<p>elustik, kaitstavad loodusobjektid, vääriselupaigad</p>	<p>ühenduskaablid), seeläbi võimalike elupaikade pindala vähenemise, killustatuse ning elustiku häirimisega. Kasutusaegsed mõjud on seotud eelkõige võimaliku müra häiringu, kokkupõrkeriski jms.</p> <p>Eelnimetatud mõjud avalduvad liikidele erinevalt. Kuna erinevad liigid on nimetatud ka piirkonda jäävate kaitse- ja hoiualade, rahvuspargi ning püselupaikade kaitse-eesmärkides, siis võivad ebasoodsad mõjud liikidele vähendada ka kaitse-eesmärkide täitmise võimalusi.</p>	<p>suur kaitsealuste liikide (sh I kaitsekategooria) osakaal. Tuulepargi rajamisega kaasnev mõju võib sõltuvalt asukohast olla oluline.</p> <p>Kaitstavate loodusobjektide alad välistatakse tuuleparkide aladena. Erandiks on kaitsealuste taime- ja seeneliikide asukohad, mida tuuleparkide aladena otseselt ei välistata, küll aga on oluline välistada taime- ja seeneliikide püselupaigad ja leiukohad konkreetsete tuulikute jm vajaliku taristu asukohana. Sama põhimõtte kehtib ka vääriselupaikade puhul. Taimeliikide leiukohtade puhul on sõltuvalt liigist võimalik ette näha ka nende ümberasustamist. Lisaks eelnevale hinnatakse KSH aruande koostamise käigus kaitsealuse liigi elupaiga ja tuulikute vaheliste puhveralade vajadust ja ulatust.</p> <p>Mõju hinnatakse eksperthinnanguna tuginedes nii olemasolevale teabele kui ka projekti käigus läbi viidavatele uuringutele. KSH protsessi käigus arvestatakse Keskkonnaministeeriumi poolt tellitud ja koostamises oleva uuringuga „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs“ mahus, mis on võimalik arvestades töö valmimise tähtaega ja käimasoleva KSH protsessi ajakava.</p> <p>KSH protsessi käigus viiakse läbi mitmed elustiku-uuringud, mis arvestavad kohaliku piirkonna eripärasid ning pakuvad välja võimalikke lahendusi (sh sobilikke kaugusi) tuulepargiga kaasnevate mõjude vähendamiseks. Eelnevast lähtuvalt kasutatakse Keskkonnaameti (KeA) poolt koostatud üldist dokumenti „Maismaa tuuleparkide planeerimise soovitusel“ KSH käigus taustinfona, kuid sealt ei võeta üle lausaliselt soovitatud puhvreid. Vajalikud puhveralade suurused selguvad eriplaneeringu ja selle KSH läbiviimise käigus teostatavate elustiku uuringute põhjal.</p> <p>Läbi viidavad uuringud:</p>

Mõju valdkond	Mõju kirjeldus	Mõju olulisus, hindamismeetodid ja vajalikud uuringud
		<p>Linnustiku uuring - eesmärgiks on täiendada olemasolevaid andmeid, hinnata piirkonna linnustiku toitumisalasid eelvalikualal, lindude pesitsemist jne. Uuringu teostaja ja erialaekspert Ants Tull (OÜ Loodusekspert);</p> <p>Nahkhiirte uuring - eesmärgiks on täiendada olemasolevaid andmeid ning hinnata nahkhiirtele ala sobivust. Uuringu teostaja ja erialaekspert Ants Tull (OÜ Loodusekspert);</p> <p>Lendorava uuring - analüüsitakse võimalikke lendorava liikumiskoridore (tuulepark ei tohiks neid läbi lõigata), lendoravale sobilikke alasid ning tuulepargist lähtuvat häiringut lendoravale. Uuringu teostaja ja erialaekspert Uudo Timm (OÜ Elusloodus).</p>
Mõju rohelise võrgustiku sidususele ja toimimisele	Eriplaneeringu ala jääb suures osas riikliku tähtsusega rohevõrgustiku tugialale. Tuulikute rajamine võib killustada rohevõrgustiku sidusust (sh nt rändeteed).	<p>Kuna tuulepark on kavandatud rohevõrgustiku tugialale, võib võimalik mõju olla oluline.</p> <p>Mõju hinnatakse käesoleva etapi KSH aruandes üldisema eksperthinnanguna, lähtudes nii valla üldplaneeringus määratud tingimustest, käesoleva töö raames teostatavate uuringute tulemustest kui ka ELME projekti (www.keskkonnaagentuur.ee/elme) raames valminud ökosüsteemide sidususe hinnangutest. Detailsem mõju hindamine jääb järgmisse etappi, kui on teada tuulikute asukohad jms.</p>
Mõju kultuuripärandile ja väärtuslikele maastikele	<p>Otsene mõju kultuuripärandile kaasneb, kui tuulikud rajatakse kultuurimälestisele või selle kaitsevööndisse.</p> <p>Väärtuslikele maastikele avaldub mõju peamiselt kasutuse etapis ning seondub visuaalsete mõjudega.</p>	<p>Arvestades, et eriplaneeringu alale jäävad vaid väärtuslike maastike servaalad ning töö käigus viiakse läbi tuulikute visualiseerimise uuring, siis ei ole ette näha olulist ebasoodsat mõju väärtuslike maastike säilimisele.</p> <p>Kultuurimälestistele ja pärandkultuuriobjektidele avalduvat mõju hinnatakse eksperthinnanguna KSH aruande koostamise käigus, tuginedes</p>

Mõju valdkond	Mõju kirjeldus	Mõju olulisus, hindamismeetodid ja vajalikud uuringud
		olemasolevale teabele (sh Kultuurimälestiste register, EELISE andmebaas jms). Üldiselt lähtutakse põhimõttest, et kultuurimälestistele ja pärandkultuuriobjektidele tuulikuid ega vajalikku taristut ei rajata.
Mõju inimeste tervisele ja heaolule	<p>Ehitusaegsed mõjud seonduvad otseselt ehitustegevusega, nt müra, vibratsioon, ehitusmasinate liikumine jms. Mõju võib avalduda ka joogiveevarustusele, läbi pinnase niiskusrežiimi muutuse.</p> <p>Kasutusaegsed mõjud on peamiselt seotud tuulikute lähtuva müra, vibratsiooni ning varjutusega, samuti visuaalsete mõjudega.</p>	<p>Sõltuvalt kaugusest ja inimeste tundlikkusest võib ebasoodne mõju olla oluline. Üldiselt lähtutakse põhimõttest, et tuulikuid ei kavandata elamutele lähemale kui 1 km, v.a erandjuhul, kui saavutatakse kokkulepe konkreetse majapidamise omanikuga. Sellisel kaugusel on enamik mõjusid minimeeritud.</p> <p>Siiski hinnatakse mõjusid täpsemalt eksperthinnanguna KSH aruandes, tuginedes läbi viidavate uuringute tulemustele ja olemasolevale teabele. Läbi viidavad uuringud:</p> <p>Mürauuring – teostatakse müra leviku modelleerimine.</p> <p>Hinnatakse müra vastavust kehtivatele normidele. Hinnatakse ka ehitusaegset ja madalsagedusliku müra esinemist ning vibratsiooni võimalikku mõju. Mürauuringu teostaja Piret Toonpere (Lemma OÜ);</p> <p>Varjutuse uuring – modelleeritakse eriplaneeringu ala asukohast lähtuvalt tuulikute tingitud varjutuse teket. Kuna normid varjutuse hindamiseks Eesti puuduvad, lähtutakse hindamisel nõhest tavast ehk Euroopas kehtivatest normatiividest/juhendmaterjalidest. Varjutuse uuringu teostaja Piret Toonpere (Lemma OÜ);</p> <p>Visualiseeringud - visualiseeringud teostatakse punktidest, kus nähtavusanalüüsi alusel jääksid elektrituulikud näha ning paikneb mõni avalikult kasutatav (avaliku huviga) objekt (5 km raadiuses). Visualiseeringud on aluseks visuaalsete mõjude hindamisele. Visualiseeringute koostaja Piret Toonpere (Lemma OÜ).</p>
Mõju õhukvaliteedile	Kavandatavad tuulegeneraatorid ei ole	Mõju ei ole oluline ning KSHs täpsemalt ei käsitleta.

Mõju valdkond	Mõju kirjeldus	Mõju olulisus, hindamismeetodid ja vajalikud uuringud
	<p>atmosfääriõhu kaitse seaduse § 19 mõistes saasteaineid välisõhu väljutavad objektid ehk saasteainete heiteallikad. Seega ei kaasne nende kasutamisega õhusaastet.</p> <p>Ehitusaegsed mõjud on seotud ehitusmasinate liikumise ja õhusaastega, kuid need on lühiajalised ja lokaalsed.</p>	
Mõju kliimamuutustele	Tuuleparkide rajamine aitab kaasa kliimaeesmärkide saavutamisele ning alternatiivenergeetika edendamisele.	Ebasoodsaid mõjusid ette näha ei ole. Soodsate (positiivsete) mõjude esinemist kirjeldatakse KSH aruandes, lähtudes vastavatest strateegilistest arengudokumentidest jm asjakohasest teabest.
Mõju sotsiaalsele vajadusele ja varale	<p>Tuuleparkide rajamine võib avaldada mõju piirkonna elanike heaolule ja varale. Kinnisvara väärtuse muutus võib eelkõige esineda, kui tuulikute rajamisel ei arvestata nt võimalike häiringute minimeerimise või piirkonnas väljakujunenud pinnase niiskusrežiimiga.</p> <p>Piirkonda jääb palju kaunist loodusmaastikku, sh Alutaguse rahvuspark. Seega on tegemist ka puhke- ja turismpiirkonnaga, millele avaldub mõju on sarnane inimeste heaolu ja tervise juures toodule.</p>	<p>Mõju hinnatakse eksperthinnanguna tuginedes olemasolevale teabele, senisele praktikale jm asjakohasele. Analüüsitakse ka võimalikke kompensatsioonimeetmeid ehk kohaliku kasu võimalusi kohalikule kogukonnale.</p> <p>Piirkonna arengu temaatika on seotud ka väärtuslike põllumajandusmaadega ja nende avalduva mõjuga.</p> <p>Kaasaegsete tuulikute püstitamise ja opereerimise eeldab eriteadmistega spetsialiste ning seetõttu on nõ kohalike lisanduvate töökohtade arv minimaalne. Täpsemalt käsitletakse teemat KSH aruandes.</p>
Mõju maavaradele	Tuulikute rajamine maavaravarudele on võimalik vaid pärast maavara ammendamist. Eriplaneeringu alale jääb vaid osaliselt Eesti põlevkivi maardla Peipsi uuringuvälja 13. plokk, milles põlevkivivaru on arvele võetud passiivse reservvaruna. Maapõueseaduse § 14 lg 2 alusel on maapõue seisundit ja kasutamist mõjutav tegevus lubatud üksnes Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava	Täpsemad tingimused maardlaalale tuulikute rajamise võimalikkuse osas töötatakse koostöös Keskkonnaministeeriumi/Maa-ametiga välja KSH aruande koostamise etapis.

Mõju valdkond	Mõju kirjeldus	Mõju olulisus, hindamismeetodid ja vajalikud uuringud
	ministri volitatud asutuse nõusolekul.	
Jäätmetekke mõjud	<p>Tuulikute ehitamisega kaasnevad jäätmed on sarnased nõ tavaehitusele ning nõuetekohasel käitamisel ei ole olulist ebasoodsat mõju ette näha. Sama kehtib ka kasutusaegsete jäätmete (nt vanaõlid jms) kohta.</p> <p>Enim tekib jäätmeid pärast kasutusea lõppemist tuulikute demonteerimise käigus. Kaasaegsed tuulikud koosnevad materjalidest, mida on suures osas võimalik taas- või korduvkasutada. Arendustegevused käivad ka 100% taaskasutatavate tuulikute osas.</p>	<p>Nõuetekohasel jäätmete käitlemisel ei ole ehituse ja kasutuse ajal olulist ebasoodsat mõju ette näha ning täpsemalt KSH aruandes ei käsitleta.</p> <p>Tuulikute likvideerimisega seotud mõjusid käesoleva etapi KSH aruandes täpsemalt ei käsitleta. Mõjusid hinnatakse järgmises ehk detailse lahenduse etapis.</p>
Mõjud piirkonna teedele	Teedele avalduvad mõjud eelkõige ehituse (ka lammutamise) etapis, tuulepargi rajamiseks on vajalik tagada juurdepääs olemasolevate ja rajatavate teede kaudu ehitusmasinatele. Ehitusmasinate liikumisega kaasneb teedele täiendav koormus.	<p>Sõltuvalt olemasolevate teede seisukorrast (sh kandevõimest) võib mõju olla oluline.</p> <p>Mõju hinnatakse KSH aruandes eksperthinnanguna, tuginedes Teeregistri ja Transpordiametist ning Alutaguse Vallavalitsusest saadavatele andmetele.</p>
Mõju riigikaitseliste radarite ja mobiilside toimimisele	Tuulikud võivad põhjustada häiringuid radarite töös ja mobiilside levis.	<p>Mõju olulisus on ebaselge.</p> <p>Käsitletakse täpsemalt KSH aruandes eksperthinnanguga, lähtudes Kaitseministeeriumilt ja mobiilside operaatoritelt laekuvatest seisukohtadest ja ettepankeutest.</p>
Piiriülene mõju	Eriplaneeringu ala asukohta ja tegevuse iseloomu arvestades ei ole ette näha piiriülese mõju esinemist.	Piiriülese mõju hindamist ei teostata.
Kumulatiivne mõju	<p>Kumulatiivne mõju ehk erinevate mõjurite koosmõjus avalduv mõju võib tuuleparkide puhul esineda nt inimeste heaolule ja tervisele (müra, vibratsioon, varjutus jms).</p> <p>Teisalt kaasneb kumuleeruv mõju ka mitme tegevuse sarnaste mõjude koosmõjuna.</p>	Kumulatiivseid mõjusid hinnatakse täpsemalt KSH aruandes.

Mõju valdkond	Mõju kirjeldus	Mõju olulisus, hindamismeetodid ja vajalikud uuringud
	<p>Näiteks piirkonda lisaks käesolevale veel teiste tuuleparkide rajamine.</p> <p>Hetkel teadaoleva teabe alusel ei ole eriplaneeringualal ega selle läheduses kavandatud uusi tuuleparke. Alutaguse valla üldplaneeringuga (2020) on tuulepargi arendusala kavandatud endise Aidu karjääri laiendusena valla loodeosas. Nimetatud ala jääb eriplaneeringu alast enam kui 20 km kaugusele (suures osas Lüganuse valda, mille üldplaneeringu eelnõus (06.12.2019 seisuga) on Aidu piirkond potentsiaalse tuulepargi alana määratletud).</p> <p>Teiste naabervaldade üldplaneeringud on koostamise staadiumis, kuid hetke teadmiste kohaselt Mustvee valla ÜPga (eelnõu 14.05.2021) tuulepargi alasid ei kavandata. Vinni valla ÜP eelnõus (august 2021) on tuulepargialade asukoha ettepanekud veel kujundamisel.</p>	

3.3. Natura eelhindamine

3.3.1. Üldteave

Natura 2000 on üle-euroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade kaitse. Natura 2000 loodus- ja linnualad on moodustatud tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ (loodusdirektiiv) ja 79/409/EMÜ (linnudirektiiv).

Natura hindamise esimeseks etapiks on Natura eelhindamine, mille eesmärgiks on kavandatava tegevuse tõenäoliste mõjude prognoosimine, mille tulemusena saab otsustada, kas ja millises mahus on vajalik liikuda asjakohase (ehk täis)hindamise etappi. Asjakohases hindamises viiakse läbi Natura alale avalduva tõenäoliselt ebasoodsa mõju detailne hindamine ning kavandatakse vajadusel leevendavad meetmed.

Natura hindamisel on kriteeriumiks ala kaitse-eesmärgid, st tõenäoliselt avalduvat ebasoodsat mõju hinnatakse ala kaitse-eesmärkidest lähtuvalt. Kavandatava tegevuse mõjud loetakse oluliseks, kui tegevuse elluviimise tulemusena kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigatüüpe

või liikide seisund halveneb või tegevuse elluviimise tulemusena ei ole võimalik kaitse-eesmärke saavutada.

Natura 2000 ala eelhindamine viiakse läbi vastavalt loodusdirektiivi artiklile 6. Natura 2000 aladele ja nende kaitseväärtustele avalduvate mõjude hindamisel on meetodilisteks aluseks juhendmaterjal *Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis* (MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2019). Natura eelhindamise läbiviijateks on Alar Noorvee (OÜ Alkranel keskkonnaekspert, KMH0098) ja Tanel Esperk (OÜ Alkranel keskkonnaekspert, KMH0157).

3.3.2. Eriplaneeringu seos Natura-alade kaitsekorraldusega

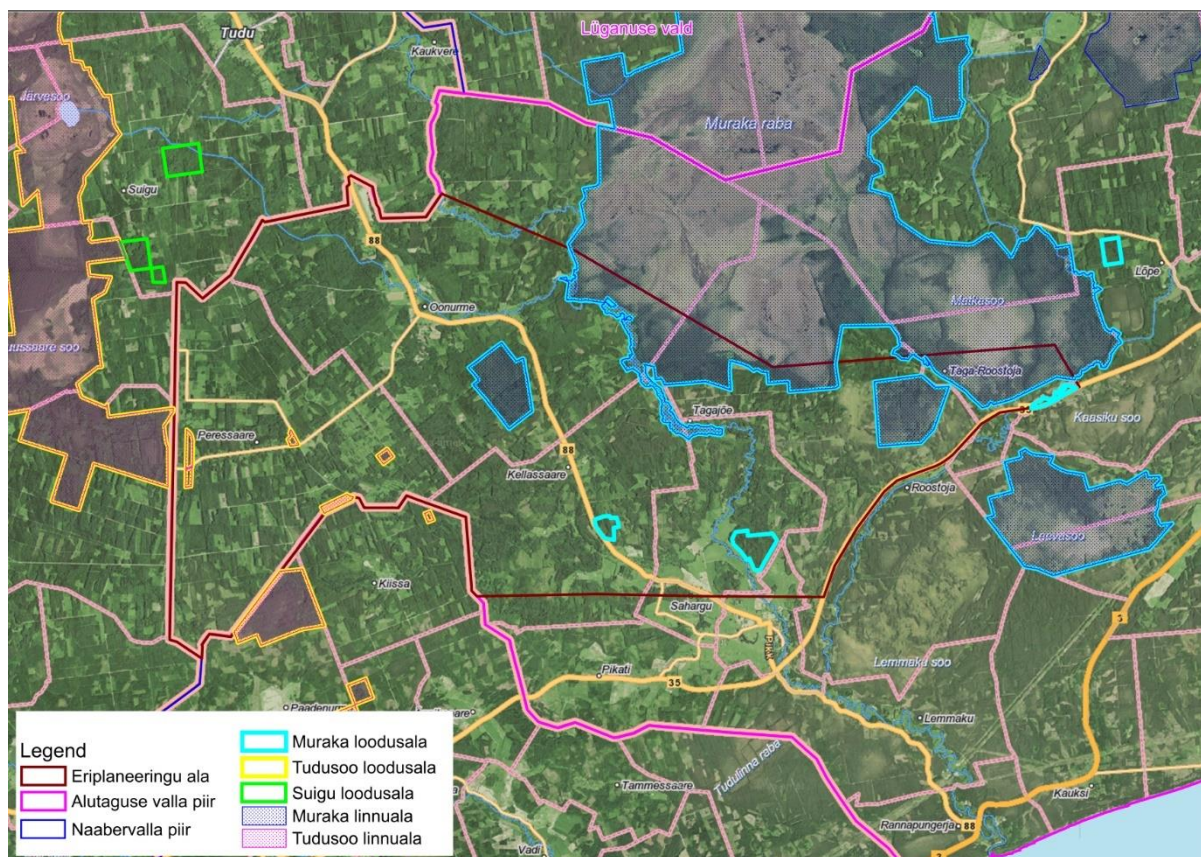
Eriplaneeringuga kavandatav ei ole seotud Natura-alade kaitse korraldamisega.

3.3.3. Informatsioon kavandatava tegevuse kohta

Eriplaneeringu eesmärgiks on välja selgitada tuuleparkide ja nende toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobivad asukohad Alutaguse valla lääneosas. Täpsem teave peatükis 1.

3.3.4. Planeeringualale jäävad Natura 2000 alad

Alljärgnevalt ja joonisel 2.7 on esitatud eriplaneeringu alale või lähedusse jäävate loodus- ja linnualade nimekiri (aluseks on Keskkonnaregistri andmed august 2021 seisuga), alade kaitse-eesmärgid kajastuvad tabelis 3.2:

Joonis 2.7. Natura 2000 alad eriplaneeringu alal ja läheduses. Alus: Maa-amet, 2021; EELIS, 2021.

✓ **Muraka loodusala (RAH0000158)**

Muraka loodusala paikneb eraldi tükkidena eriplaneeringu alal, põhimahus jääb loodusala eriplaneeringu alalt välja.

✓ **Muraka linnuala (RAH0000075)**

Muraka linnuala paikneb osaliselt eraldi tükkidena eriplaneeringu alal, põhimahus jääb linnuala eriplaneeringu alalt välja. Muraka linnuala on ühtlasi ka rahvusvahelise tähtsusega linnuala ehk IBA ala.

✓ **Tudusoo loodusala (RAH0000565)**

Tudusoo loodusala paikneb üksikute tükkidena eriplaneeringu alal, põhimahus jääb loodusala eriplaneeringu alalt välja.

✓ **Tudusoo linnuala (RAH0000119)**

Tudusoo linnuala paikneb üksikute tükkidena eriplaneeringu alal, põhimahus jääb linnuala eriplaneeringu alalt välja. Väljaspool eriplaneeringu ala on Tudusoo linnuala ühtlasi ka rahvusvahelise tähtsusega linnuala ehk IBA ala.

✓ **Suigu loodusala (RAH0000360)**

Suigu loodusala jääb eriplaneeringu alalt välja, minimaalselt u 300 m kaugusele planeeringuala piirist.

3.3.5. Tõenäoliselt ebasoodsate mõjude prognoosimine Natura alade kaitse-eesmärkidele

Järgnevalt hinnatakse tabelis 3.2 eriplaneeringuga kavandatava tegevusega kaasneda võivad mõju planeeringualale või lähialale jäävate ja potentsiaalselt mõjutatud Natura 2000 alade löikes.

Tabel 3.2. Eriplaneeringu alale või lähedusse jäävate ja potentsiaalselt mõjutatud Natura 2000 loodus- ja linnualadel kaitstavad elupaigatüübid ja liigid ning nendele avalduva mõju prognoos ja eelhindamise tulemus

Kaitse-eesmärgis nimetatud elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Võimaliku mõju prognoos	Natura eelhindamise tulemus
Muraka loodusala		
<p>Vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), lamminiidud (6450), rabad (7110*), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) ning lammi-lodumetsad (91E0*).</p> <p>Liigid, kelle isendite elupaiku kaitstakse, on harilik lendorav (<i>Pteromys volans*</i>), ebasüsik (<i>Boros schneideri</i>), väikepunalamesklane (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), kaunis kuldking (<i>Cypridium calceolus</i>), juus-kiilsirbik (<i>Dichelyma capillaceum</i>) ja soohiilakas (<i>Liparis loeselii</i>).</p>	<p>Eriplaneeringu koostamisel lähtutakse põhimõttest, et tuulikuid ei kavandata Natura 2000 aladele. Seega puuduvad otsesed füüsilised mõjud kaitse-eesmärgides nimetatud elupaigatüüpidele.</p> <p>Teisalt ei ole hetke staadiumis teada tuulikute ja vajaliku taristu paiknemine ning nendega kaasneda võivad kaudsed mõjud, nt veerežiimile või liikide levikule.</p>	<p>Väljastada ei saa ebasoodsa mõju esinemist loodusala kaitse-eesmärgides nimetatud elupaigatüüpidele ja liikidele. Vajalik on KSH aruande koostamise etapis teostada Natura asjakohane hindamine, mis arvestab mh ka käesoleva KSH raames läbi viidava lendorava uuringu tulemustega.</p>

Muraka linnuala		
<p>Liigid, kelle isendite elupaiku kaitstakse, on piilpart (<i>Anas crecca</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), rabahani (<i>Anser fabalis</i>), kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), väike-konnakotkas (<i>Aquila pomarina</i>), tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>), laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>), kassikakk (<i>Bubo bubo</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), öösorr (<i>Caprimulgus europaeus</i>), roo-loorkull (<i>Circus aeruginosus</i>), välja-loorkull (<i>Circus cyaneus</i>), soo-loorkull (<i>Circus pygargus</i>), rukkirääk (<i>Crex crex</i>), laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>), musträhn (<i>Dryocopus martius</i>), rabapistrik (<i>Falco peregrinus</i>), väike-kärbsenäpp (<i>Ficedula parva</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>), rabapiüü (<i>Lagopus lagopus</i>), punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>), hallõgija (<i>Lanius excubitor</i>), kalakajakas (<i>Larus canus</i>), mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>), mudanepp (<i>Lymnocyptes minimus</i>), suurkoovitaja (<i>Numenius arquata</i>), väikekoovitaja (<i>Numenius phaeopus</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), laanerähn e kolmvarvas-rähn (<i>Picoides tridactylus</i>), rüüt (<i>Pluvialis apricaria</i>), sarvikpütt (<i>Podiceps auritus</i>), händkakk (<i>Strix uralensis</i>), teder (<i>Tetrao tetrix</i>), metsis (<i>Tetrao urogallus</i>), mudatilder (<i>Tringa glareola</i>), heletilder (<i>Tringa nebularia</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>).</p>	<p>Eriplaneeringu koostamisel lähtutakse põhimõttest, et tuulikuid ei kavandata Natura 2000 aladele. Seega puuduvad otsesed füüsilised mõjud kaitse-eesmärkides nimetatud liikide linnualal paiknevate elupaikade säilimisele.</p> <p>Samas kaasnevad tuulepargi rajamisega häiringud (müra, kokkupõrkerisk jms) ka väljaspool linnuala, mis omakorda võib mõjutada kaitse-eesmärgis nimetatud lindude rändeid, pesitsust jms.</p>	<p>Kuna mõjude ulatus ei ole VTK koostamise etapis selge, tuleb KSH aruande koostamise etapis teostada Natura asjakohane hindamine, mis arvestab mh ka käesoleva KSH raames läbi viidava linnustiku uuringu tulemustega.</p>
Tudusoo loodusala		
<p>Kaitstavad elupaigatüübid on: huumustoitelised järved ja järvikud (3160), rabad (7110*), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), nokkheinakooslused (7150), vanad loodusemetsad (9010*), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soolehtmetsad (9080*) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*).</p> <p>Liigid, kelle isendite elupaiku kaitstakse, on harilik lendorav (<i>Pteromys volans</i>*) ja harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>).</p>	<p>Eriplaneeringu koostamisel lähtutakse põhimõttest, et tuulikuid ei kavandata Natura 2000 aladele. Seega puuduvad otsesed füüsilised mõjud kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigatüüpidele.</p> <p>Teisalt ei ole hetke staadiumis teada tuulikute ja vajaliku taristu paiknemine ning nendega kaasneda võivad kaudsed mõjud, nt veerežiimile või liikide levikule.</p>	<p>Väljastada ei saa ebasoodsa mõju esinemist loodusala kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigatüüpidele ja liikidele. Vajalik on KSH aruande koostamise etapis teostada Natura asjakohane hindamine, mis arvestab mh ka käesoleva KSH raames läbi viidava lendorava uuringu tulemustega.</p>

Tudusoo linnuala		
<p>Liigid, kelle isendite elupaiku kaitstakse, on karvasjalg-kakk (<i>Aegolius funereus</i>), kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), väikekonnakotkas (<i>Aquila pomarina</i>), musttoonekurg (<i>Ciconia nigra</i>), väikekärbsenäpp (<i>Ficedula parva</i>), kalakotkas (<i>Pandion haliaetus</i>) ja metsis (<i>Tetrao urogallus</i>).</p>	<p>Eriplaneeringu koostamisel lähtutakse põhimõttest, et tuulikuid ei kavandata Natura 2000 aladele. Seega puuduvad otsesed füüsilised mõjud kaitse-eesmärkides nimetatud liikide linnualal paiknevate elupaikade säilimisele.</p> <p>Samas kaasnevad tuulepargi rajamisega häiringud (müra, kokkupõrkerisk jms) ka väljaspool linnuala, mis omakorda võib mõjutada kaitse-eesmärgis nimetatud lindude rändeid, pesitsust jms.</p>	<p>Kuna mõjude ulatus ei ole VTK koostamise etapis selge, tuleb KSH aruande koostamise etapis teostada Natura asjakohane hindamine, mis arvestab mh ka käesoleva KSH raames läbi viidava linnustiku uuringu tulemustega.</p>
Suigu loodusala		
<p>Kaitstavad elupaigatüübid on: vanad loodusemetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*).</p> <p>Liigid, kelle isendite elupaiku kaitstakse, on harilik lendorav (<i>Pteromys volans</i>*) ja laialehine nestik (<i>Cinna latifolia</i>).</p>	<p>Suigu loodusala jääb eriplaneeringu alalt välja enam kui 300 m kaugusele ning arvestades kaitse-eesmärke, siis ei ole ette näha ebasoodsa mõju esinemist loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.</p>	<p>Ebasoodsa mõju esinemist ei ole ette näha, asjakohase hindamise vajadus puudub.</p>

3.3.6. Natura eelhindamise tulemused ja järeldused

Natura eelhindamise tulemusena jõuti järeldusele, et eriplaneeringu mõjualasse jäävate Muraka loodus- ja linnuala ning Tudusoo loodus- ja linnusala kaitse-eesmärkide täitmisele kaasnev mõju ei ole selge ning vajalik on KSH aruande koostamise käigus viia läbi asjakohane hindamine. Seejuures on oluliseks sisendiks KSH raames teostatavad lendorava ja linnustiku uuringud.

Suigu loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele ning ala terviklikkuse säilimisele ei ole ebasoodsat mõju ette näha. Asjakohast hindamist ei ole vajalik läbi viia.

4. Osapooled ja ekspertrühm

Teave eriplaneeringu (EP) ja KSH protsessis osalevate osapoolte kohta on toodud tabelis 4.1.

Tabel 4.1. EP protsessi osapooled (seisuga august, 2020).

EP koostamise konsultant	EP koostamise korraldaja	EP kehtestaja	EP-st huvitatud isik	KSH läbiviija
AB Artes Terrae OÜ	Alutaguse Vallavalitsus	Alutaguse Vallavolikogu	Sunly Wind OÜ	OÜ Alkranel
Heiki Kalberg, juhtiv	Liina Talistu, geoinfospetsialist	Raivo Raap volikogu esimees	Klaus-Erik Pilar,	Alar Noorvee, KSH juhtekspert

EP koostamise konsultant	EP koostamise korraldaja	EP kehtestaja	EP-st huvitatud isik	KSH läbiviija
planeerimis-spetsialist			roherahastuse juht	
Küütri tn 14, 51007 Tartu	Tartu mnt 56, 41101 Iisaku	Tartu mnt 56, 41101 Iisaku	Masti 17, 11911 Tallinn	Riia 15B, 51010 Tartu
Tel: 742 0218, 509 1874	Tel: 336 6901	Tel: 521 2882	Tel: 5600 3741	Tel: 736 6676, 554 0579
E-post: artes@artes.ee	E-post: info@alutagusevald.ee	E-post: raivo.raap@alutagu.sevald.ee	E-post: info@sunly.ee	E-post: info@alkranel.ee

KSH ekspertgrupi koosseis:

- ✓ **Alar Noorvee (OÜ Alkranel)** – KSH juhtekspert, litsenseeritud keskkonnaekspert (litsents nr KMH0098). PhD, TÜ keskkonnatehnoloogia. Peamised mõjuvaldkonnad käesolevas KSHs: mõju elustikule, sh Natura hindamine, rohevõrgustiku sidusus, kultuuripärand. Eksperti pädevus: üle 20 aastane töökogemus. Seejuures viinud läbi mitmeid keskkonnamõju (strateegilisi) hindamisi, kus mh teostanud iseseisvalt või koostöös elustiku eksperdiga Natura asjakohast hindamist;
- ✓ **Tanel Esperk (OÜ Alkranel)** – litsenseeritud keskkonnaekspert (litsents nr KMH0157). MSc, TÜ keskkonnatehnoloogia. Peamised mõjuvaldkonnad käesolevas KSHs: mõju pinnasele, pinna- ja põhjaveele; mõju inimeste heaolule ja tervisele (sh müra); mõju sotsiaal-majanduslikule keskkonnale (sh kohalik kasu, teed, riigikaitse jms); mõju elustikule, sh Natura hindamine, rohevõrgustiku sidusus, mõju kliimamuutustele. Eksperti pädevus: keskkonnaalaste teemade analüüsimise ja nõustamise kogemus alates 2005. a. Seejuures viinud läbi mitmeid keskkonnamõju (strateegilisi) hindamisi, kus mh teostanud iseseisvalt või koostöös elustiku eksperdiga Natura asjakohast hindamist;
- ✓ **Elar Põldvere (OÜ Alkranel)** – keskkonnaspetsialist. PhD, TÜ keskkonnatehnoloogia. Mõjuvaldkonnad käesolevas KSHs: mõju pinnasele, pinna- ja põhjaveele. Eksperti pädevus: alates 2000. a on spetsialiseerunud erinevate keskkonnateemade analüüsimisele ja lahendamisele. Nimetatud perioodi jäävad paljud keskkonnamõju hindamised ja keskkonnamõju strateegiliste hindamised ning keskkonnaalaste eksperthinnangute/uuringute koostamised, mis seonduvad käesoleva tööga ning selle valdkondadega;
- ✓ **Terje Liblik (OÜ Alkranel)** – keskkonnakonsultant. TTÜ tööstusökoloogia magistrikraad. Mõjuvaldkonnad käesolevas KSHs: mõju elustikule, rohevõrgustiku sidususele, mõju sotsiaal-majanduslikule keskkonnale (sh teed, riigikaitse jms). Eksperti pädevus: alates 2017. a on spetsialiseerunud erinevate keskkonnateemade analüüsimisele ja lahendamisele;
- ✓ **Paula Nikolajeva (OÜ Alkranel)** – keskkonnakonsultant. TTÜ tööstusökoloogia magistrikraad (omandamisel). Mõjuvaldkonnad käesolevas KSHs: mõju pinnasele, mõju elustikule. Eksperti pädevus: alates 2017. a on spetsialiseerunud erinevate keskkonnateemade analüüsimisele ja lahendamisele.

Lisaks ekspertgrupile kaasatakse erialaekspetidena uuringute teostajad (vt tpk 4.1 ja 4.2): Piret Toonpere (Lemma OÜ), Ants Tull (Loodusekspert OÜ) ja Uudo Timm (Elusloodus OÜ).

Maastiku ja visuaalsete mõjude osas kaasatakse eriplaneeringu koostamise konsultant AB Artes Terrae OÜ maastikuarhitekt Heiki Kalberg.

Kasutatud allikad

- ✓ Alutaguse valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2020-2032, 2020;
- ✓ Alutaguse valla üldplaneering, 2020;
- ✓ EELISE (Eesti Looduse Infosüsteem – Keskkonnaregister: Keskkonnaagentuur) andmebaas, 2021;
- ✓ Ida-Viru maakonnaplaneeringus 2030+, 2016;
- ✓ Kutsar, R., Metspalu, P., Eschbaum, K., Vahtrus, S. ja Sepp, K., 2018. Rohevõrgustiku planeerimisjuhend;
- ✓ Maa-ameti kaardirakendused, 2021.

LISAD

LISA 1. Seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute ja arvamuste kohta

LISA 1. Seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute ja arvamuste kohta

Avaliku väljapaneku toimumise aeg: 18.10.2021-17.12.2022

Avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu: 25.01.2022 kell 16.00 Tudulinna kogukonnamajas (Kooli tn 4, Tudulinna küla)

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku/arvamuse osas
1	Maa-amet, 26.10.2021 nr 6-3/21/15632-2	<p>Seisuga 20.10.2021 asub Alutaguse valla eriplaneeringu territooriumil osaliselt keskkonnaregistri maardlate nimistus arvel oleva Eesti põlevkivimaardla Peipsi uuringuvälja maardlaosa.</p> <p>Palume planeeringu jooniste koostamisel kasutada keskkonnaregistris arvel olevate maardlate ja mäeeraldiste teenindusmaade piire. Ajakohaste andmete saamiseks on võimalus kasutada WFSteenust aadressil https://teenus.maaamet.ee/ows/maardlad?service=WFS&version=1.1.0&request=GetCapabilities või küsida piiride väljavõtet GIS-failidena. Plaanidele palume lisada info, mis kuupäeva seisuga maardlate ja mäeeraldiste andmeid on kasutatud.</p>	Teadmiseks võetud.
		<p>Alutaguse valla eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse peatükis 3.6 Eeldatavalt kaasneva keskkonnamõju kirjeldus on selgitatud (tsiteerin): „Tuulikute rajamine maavaravarudele on võimalik vaid pärast maavara ammendamist“ ning „maapõueseaduse § 14 lg 2 alusel on maapõue seisundit ja kasutamist mõjutav tegevus lubatud üksnes Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutuse nõusolekul.“ Täiendavalt on selgitatud (tsiteerin): „Täpsemad tingimused maardlaalale tuulikute rajamise võimalikkuse osas töötatakse koostöös Keskkonnaministeeriumi/Maa-ametiga välja KSH aruande koostamise etapis.“ Maa-amet nõustub eelpool kirjeldatuga.</p>	Teadmiseks võetud.
		<p>Täiendavalt selgitame, et maardlate aladele saab elektrituulikute parke ja seonduvaid kommunikatsioone rajada lisaks maavara ammendumisele ka tingimusel, et selleks on saadud MaaPS alusel muu sisuga kooskõlastus või luba.</p>	Teadmiseks võetud.
		<p>Täiendavalt informeerime, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on algatanud ja esitanud 02.08.2021 kirjaga nr 2-2/21-0400/4660 ministeeriumitele kooskõlastamiseks ehitusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise eelnõu väljatöötamise kavatsuse (edaspidi VTK). VTK punktis 9.1.6 on välja toodud ettepanek aladel, kus maavarad on MaaPS alusel arvele võetud, kuid maavarade kasutusse võtmist lähemas ajaperspektiivis kavandatud ei ole, vahekasutusena lubada ajutiste ehitiste tähtajaks kuni 50 aastat. Peale VTK-s märgitud ehitusseadustiku muudatuste kehtestamist ja MaaPS-us maapõue kaitse põhimõtete</p>	Teadmiseks võetud.

LISA 1. Seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute ja arvamuste kohta

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku/arvamuse osas
		muutmist saab Maa-amet kaaluda elektrituulikute parkide ja seonduvate kommunikatsioonide rajamise lubamist kooskõlas uuendatud seaduste mõttega.	
		Reformimata riigimaade ja Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate maaüksuste, mille volitatud asutus on Maa-amet, osas annab eriplaneeringule seisukoha Keskkonnaministeerium. Palume hoida Maa-ametit kursis planeeringu edasise menetlemisega ning edastada planeering enne vastuvõtmist Maa-ametile kooskõlastamiseks.	Teadmiseks võetud.
2	Terviseamet, 27.10.2021 nr 9.3-4/21/12861-2	Terviseameti Ida regionaalosakond on tutvunud esitatud Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsusega ning ei esita täiendavaid ettepanekuid.	Teadmiseks võetud.
3	Rahandusministeerium, 05.11.2021 nr 14-11/6863-2	PlanS § 55 lõige 2 sätestab, et maakonnaplaneering on üldplaneeringu koostamise alus ning PlanS § 74 lõige 5 sätestab, et üldplaneering on kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise alus, mistõttu tuleb eriplaneeringu koostajatel juhendada Ida-Viru maakonnaplaneeringus väljatoodud põhimõtetest. Vajadusel ja põhjendatud juhul on võimalik teha ettepanek maakonnaplaneeringu muutmiseks. Kui selgub vajadus maakonnaplaneeringu muutmiseks, palume koheselt selles osas teha koostööd Rahandusministeeriumiga.	Teadmiseks võetud. Maakonnaplaneeringus on esitatud potentsiaalsete tuuleparkide alad - koostatav eriplaneering ei asu sellisel alal. Maakonnaplaneeringus esitatud üldised arengutingimused on eriplaneeringu koostamisel arvestatavad.
		Tutvunud esitatud eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtadega ja KSH väljatöötamise kavatsusega ning lähtuvalt PlanS § 103 lõikest 2 peame oluliseks välja tuua järgmist:	-

LISA 1. Seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute ja arvamuste kohta

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku/arvamuse osas
		<p>1. Peatükis 3 „Mõjutatava keskkonna ülevaade“ teeme ettepaneku hinnata asjakohaste majanduslike mõjude hindamisel muu hulgas tuuleparkide mõju tööhõivele ja piirkonna arengule.</p> <p>2. Kuna eriplaneeringu näol on tegemist olulise ruumilise mõjuga ehitiste planeerimisega, siis palume planeeringute koostamisel järgida Rahandusministeeriumi soovitustega veebilehel https://planeerimine.ee/aktid-ja-kohtulahendid/orme-planeerimine/.</p> <p>Palume hoida Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna Ida-Viru talitust kursis eriplaneeringu ja KSH menetlusega ning teavitada kõikidest avalikest aruteludest. Eriplaneeringute asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruanne esitada arvamuse avaldamiseks ning täiendavate koostöötegijate ja kaasatavate määramiseks</p>	<p>"Mõju sotsiaalsetele vajadustele ja varale" raames käsitletakse ka võimalikku piirkonna arengut, sh analüüsitakse võimalikke kompensatsioonimeetmeid ehk kohaliku kasu võimalusi kohalikule kogukonnale. Piirkonna arengu temaatika on seotud ka väärtuslike põllumajandusmaadega ja nendele avalduva mõjuga.</p> <p>Kaasaegsete tuulikute püstitamine ja opereerimine eeldab eriteadmistega spetsialiste ning seetõttu on nõ kohalike lisanduvate töökohtade arv minimaalne. Täpsemalt käsitletakse teemat KSH aruandes.</p> <p>Eelneva alusel täiendatakse KSH väljatöötamise kavatsust.</p> <p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Teadmiseks võetud.</p>
4	Päästeamet, 11.11.2021 nr 7.2-3.3/8051-2	Tutvunud eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK materjalidega teavitame, et Päästeameti Ida päästekekusel puuduvad vastuväited ning ettepanekud esitatud materjalide kohta.	Teadmiseks võetud.
5	Kaitseministeerium, 23.11.2021 nr 12-1/21/829	Kaitseministeerium on esitanud oma seisukoha 31.03.2021 kirjas nr 12-1/21/829, milles on välja toonud, et eriplaneeringu alal on tuuleparkide rajamine ja elektrituulikute püstitamine võimalik vaid peale Kirde-Eesti tuuleenergeetikale avavate kompensatsioonimeetmete tööle hakkamist, mis toimub eeldatavalt 2024. aastal. Palume lähtuda edasistes aruteludes Kaitseministeeriumi poolt 31.03.2021 esitatud seisukohast.	Teadmiseks võetud.

LISA 1. Seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute ja arvamuste kohta

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku/arvamuse osas
6	Elering AS, 25.11.2021 e-kiri	Pöördusite Elering AS-i poole 01.10.2021 e-kirjaga nr 7-6/235-1. Käesolevaga anname teada, et planeeringualale ei jää Eleringile kuuluvaid olemasolevaid ega planeeritavaid elektri- ja gaasitaristu objekte.	Teadmiseks võetud.
7	Politsei- ja Piirivalveamet, 08.12.2021 nr 1.11-11/341-2	Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuur on läbi vaadanud Alutaguse vallavolikogu 25.02.2021 otsusega nr 309 algatatud kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu materjalid, seoses eesmärgiga välja selgitada tuuleparkide ja nende toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobivad asukohad Alutaguse valla lääneosas. Eriplaneeringus märgitud tuuleparkide rajamiseks võimalike asukohtade valiku osas teavitame, et kirjeldatud külade territooriumitele tuuleparkide rajamine PPA seiresüsteeme ei sega, nad paiknevad Peipsi järvest piisavalt kaugel. Samuti puuduvad PPA-l tuulepargi rajamiseks planeeritud alal huvid kinnisvara tagamise teenuse vaates. Politsei- ja Piirivalveametil ei ole nimetatud detailplaneeringu lähteseisukohtade osas täiendavaid ettepanekuid.	Teadmiseks võetud.

LISA 1. Seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute ja arvamuste kohta

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku/arvamuse osas
8	Keskkonnaministeerium, 10.12.2021 nr 7-15/21/1032-5	<p>Informeerime, et Keskkonnaministeeriumil on töös „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs“, mis valmib septembris 2022. Laiapõhjalisem teave maismaa linnustikust (peamised rändeteed, ööbimis- (puhke-) ja toitumisalad) koondatud analüüsina aitab paremini planeerida potentsiaalseid tuuleenergiaks sobivaid maismaa-alasid selliselt, et ei kahjustata loodusväärtusi ning ei minda vastuollu riiklike ja rahvusvaheliste kohustustega. Viidatud töös esitatakse ka soovituselid tuuleparkide rajamiseks vajalike eeluuringute ja tuuleparkide rajamise järgselt vajalike järeelseire meetodite kohta (esitatakse kirjeldatud meetodid). Samuti valmib töö käigus juhised tuulepargi eeluuringuks ja rajamise järgseks järeelseireks koos miinimumnõuetega (nt 3D radaruuringute vajadus, uuringu kestus ja perioodid jt). Seetõttu peame vajalikuks, et tabelis 3.1. lisatakse mõju valdkonna „Bioloogiline mitmekesisus, elustik, kaitstavad loodusobjektid“ juurde täiendus, et linnustiku uuringu teostamisel arvestatakse ka tööga „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs“.</p> <p>Lisaks juhime tähelepanu, et planeeringu koostamisel ning KSH läbiviimisel saab arvestada ka Keskkonnaameti veebilehel leitava dokumendiga „Maismaa tuuleparkide planeerimise soovituselid“.</p>	<p>KSH VTK-sse mõju valdkonna „Bioloogiline mitmekesisus, elustik, kaitstavad loodusobjektid“ juurde lisatakse täiendus, et KSH protsessi käigus arvestatakse tööga „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüs“ mahus, mis on võimalik arvestades töö valmimise tähtaega ja käimasoleva KSH protsessi ajakava.</p> <p>KSH protsessi käigus viiakse läbi mitmed elustiku-uuringud, mis arvestavad kohaliku piirkonna eripärasid ning pakuvad välja võimalikke lahendusi (sh sobilikke kaugusi) tuulepargiga kaasnevate mõjude vähendamiseks. Eelnevalt lähtuvalt kasutatakse Keskkonnaameti poolt koostatud üldist dokumenti „Maismaa tuuleparkide planeerimise soovituselid“ KSH käigus taustinfona, kuid sealt ei võeta üle lausaliselt soovitatud puhvreid. Vajalikud puhveralade suurusel selguvad eriplaneeringu ja selle KSH läbiviimise käigus teostatavate elustiku uuringute põhjal.</p> <p>Rõhutame ka, et KeA soovituselid puhul on tegemist "Keskkonnaameti soovituselid nende planeerimise kohta kohaliku omavalitsuse üldplaneeringutes". Antud juhul on aga teostamisel KOVi eriplaneeringu eelvaliku etapp, mitte üldplaneeringu koostamine.</p>

LISA 1. Seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute ja arvamuste kohta

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku/arvamuse osas
		<p>Teeme ettepaneku lisada eriplaneeringu koostamise käigus teostatavate uuringute nimekirja taimkatte uuring. Uuring ei pea hõlmama kogu projektiala, kuid tuulikute võimalike asukohtade täpsustumisel tuleb ka taimkattele inventuur teha.</p>	<p>Käesolevad lähteseisukohad ja KSH VTK on aluseks eriplaneeringu 1. etapi ehk asukoha eelvaliku planeeringu ja KSH aruande koostamisele. Eriplaneeringu lähteseisukohad koos KSH VTK-ga annavad aluse inim- ja looduskeskkonnast lähtuvate piirangute ja tingimuste alusel tuuleenergeetika arendamiseks sobivate alade valikuks. Väljavalitud ala(de)le koostatakse EP teises etapis detailne lahendus ja täpsem keskkonnamõju strateegiline hindamine, määrates väljavalitud ala(de)l tuulikute täpsed asukohad koos vajaliku taristuga. Detailse lahenduse etapis läbiviidavale täpsemale KSH-le annab sisendi eelvaliku etapi KSH aruanne.</p> <p>Taimkatte uuring on oluline eelkõige EP 2. ehk detailse lahenduse etapis, kus hinnatakse tuulikute ja muu vajaliku taristu paiknemist detailsemalt. Käesolevas ehk eelvaliku etapis ei ole taimestiku inventuur vajalik, olulisemate loodusväärtustega arvestamiseks lähtutakse Keskkonnaregistri andmetest.</p> <p>Eelnevast lähtuvalt lähteseisukohti ja VTK-d ei täiendata.</p>

LISA 1. Seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute ja arvamuste kohta

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku/arvamuse osas
		<p>KSH käigus tuleb hinnata ka kliimamuutuse mõju (sagenevate tormide, tugevnevate tuulte ja jäätapäevade sagenemise tingimuses) tuuleparkide ning vajaliku taristu toimimisele. Kuna tuulepargi rajamisega metsamaale kaasneb metsa raadamine, juhime varakult tähelepanu, et KSH käigus tuleb selgitada välja raadamise ulatus (trasside eeldatavad laiused, generaatorite (alajaamade) ehitusplatside suurused). Samuti tuleb käsitleda rajatavate juurdepääsuteede, liinide ja generaatoriplatside rajamisel tekitatud tuulekoridoride mõju ümbritsevatele metsadele lähtuvalt metsatüüpidest ning valdavatest tuulesuundadest.</p>	<p>Mõju kliimamuutustele on KSH VTK-s eraldi mõjuvaldkonnana esitatud.</p> <p>Käesolevas asukoha eelvaliku etapis hinnatakse alade üldist sobivust lähtuvalt keskkonnaparameetritest, mida on käsitletud KSH VTK-s. Detailsed raadamise ulatused, aga ka juurdepääsuteede jms tuulekoridoride mõju hinnatakse eriplaneeringu 2. ehk detailse lahenduse etapis pärast seda kui on selgitatud välja võimalikud arenduseks sobilikud alad.</p> <p>Käesolevas eriplaneeringu 1. etapis saab KSH käigus välja tuua üldised põhimõtted raadamise vajalikkuse osas. Asukohavaliku staadiumis saab välja tuua, et olenevalt tuuliku suuruselt ja tuulikutevahelisest vahemaast on ühe tuuliku ja seda teenindava taristu jaoks vajalik raadata 1...3 ha metsa.</p> <p>Eelnevast lähtuvalt lähteseisukohti ja VTK-d ei täiendata.</p>
9	Maaeluministeerium, 13.12.2021 nr 4.1-5/1821-2	<p>Eriplaneeringuala suurusega u 15 770 hektarit paikneb valla lääneosas hõredalt asustatud piirkonnas, kus maakasutusena domineerivad metsa- ja põllumajandusmaad.</p> <p>Eriplaneeringu lähteseisukohti ja KSH väljatöötamiskavatsust käsitleva dokumendi jaotises 3.2 „Eeldatavalt kaasneva keskkonnamõju kirjeldus“ toodud tabelis 3.1 on märgitud, et eriplaneeringualale jäävad osaliselt väärtuslikud põllumajandusmaad ning et tuulikute rajamisel nimetatud aladele väheneb väärtuslike põllumajandusmaade pindala ning väärtusliku põllumajandusmaa pindala vähenemisega võib kaasneda ebasoodne mõju. Täpsemalt hinnatakse mõju ulatust KSH aruande käigus eksperthinnanguna, tuginedes Põllumajandusuringute Keskuse ja valla üldplaneeringu koostamise käigus määratletud väärtuslike põllumajandusmaade kaardikihtide ja boniteedi andmetele.</p> <p>Lisame, et meie analüüside kohaselt on eriplaneeringu alal kokku ligi 600 hektarit väärtuslikke põllumajandusmaid</p>	<p>-</p> <p>Teadmiseks võetud.</p>

LISA 1. Seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute ja arvamuste kohta

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku/arvamuse osas
		Lisaks on jaotises 3.2 rõhutatud, et eriplaneeringus on oluline arvestada piirkonna maaparandussüsteemide paiknemisega ning veekogude ehituskeeluvöönditega. Meie analüüside kohaselt on eriplaneeringu alad seotud maaparandussüsteemi maa-aladega kokku u 7800 hektari ulatuses.	Teadmiseks võetud.
		Maaeluministerium on jaotises 3.1 nimetatud käsitlustega ja toodud seisukohtadega nõus.	Teadmiseks võetud.
		Lisaks märgime, et jaotises 2.7 „Asustus ja maakasutus“ on loetletud eriplaneeringuga hõlmatud külad ning mainitud, et inimasustus nendes külades on minimaalne. Kuna koostatavas Alutaguse üldplaneeringus on ette nähtud vajadus/võimalus uute elamuhoonete püstitamiseks, siis oleks asjakohane märkida ka eriplaneeringuga hõlmatud piirkonnas asukohad, kuhu on võimalik ka tulevikus elamuid ja muid hooned püstitada. Kui tuulepargi rajamise üheks tingimuseks on, et selleks peavad olema andnud nõusoleku kõik puhveralasse jäävate elamu maa-alade omanikud, siis peaks see tingimus laienema ka puhveralasse jäävate seni hoonestamata katastriüksuste omanikele.	Tuulepargi rajamise tingimused, sh maaomanike kaasamise tingimused, määratakse planeeringu edasisel koostamisel, esitatud ettepanek tuleb töörühmas arutamisele.
		Kinnitame, et Maaeluministerium on valmis Alutaguse Vallavalitsusega ja eriplaneeringu koostajatega igakülgseks koostööks, et saavutada tuulepargi asukohavalikul parim ja õigeim tulemus.	Teadmiseks võetud.
10	Muinsuskaitseamet , 15.12.2021 nr 5.1-17.5/13-3	Esitasite Muinsuskaitseametile Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku ning küsisite ettepanekuid planeeringu lähteseisukohtadeks ja KSH väljatöötamise kavatsuseks.	-
		Lisaks kaitsealusele kivikalmele reg-nr 9176 on Oonurme külas ka seni riikliku kaitse alla mitte jõudnud kesk- ja varauusaegne asulakoht, mis ulatub tänapäeva külakeskusest mõnevõrra nii põhja kui ka lõuna poole. Lisaks on asula ja kivikalme vahelisel alal looduslik pühapaik ja paigaga on seotud hiiele viitavad kohanimed – Hiievälja, Hiieoja, Hiiekivi ja Hiiekünka – ning seotud pärimus. Nimetatud muistised jäävad kõik elu- või ühiskondlikele hoonetele lähemale kui 1 km.	Teadmiseks võetud.
		Rohkem teadaolevaid, kuid kaitse alla mitte jõudnud arheoloogiapärandit eriplaneeringu alal ei ole. Sellegipoolest tuleb aladel, kuhu ei ulatu mälestis või selle kaitsevöönd, ehitus- ja kaevetöödel arvestada kultuuriväärtusega leidude ja arheoloogilise kultuurikihi ilmsiktuleku võimalusega. Muinsuskaitseadusest tulenevalt (§ 31 lg 1, § 60) on leidja kohustatud tööd katkestama, jätma leiu leiukohta ning teatama sellest Muinsuskaitseametile.	Teadmiseks võetud.
		Kuna eriplaneeringu ala on osaliselt niiske ja soine, on võimalus, et tööde käigus satutakse näiteks sooteedele, rabasaarel asunud asula- või pelgupaigale, sohu peidetud esemetele või rabalaipadele.	Teadmiseks võetud.

LISA 1. Seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute ja arvamuste kohta

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku/arvamuse osas
11	RMK, 17.12.2021 nr 3-1.1/1303	Oleme tutvunud eelvaliku alaga ja anname teada, et eriplaneeringu ala ei paikne maakonnaplaneeringus määratletud potentsiaalsete tuuleparkide asukohtades.	-
		RMK aladel asuvad järgmised majanduspiirangud: 1. Lendorava peatuspaigad, liikumis koridorid, leviku võrgustik 2. Kaitsealused liigid, metsaelupaigad, metsisemängu alad, lisaks veel täiendavaid kitsendusi sh VEP-id 3. Eriplaneeringu alal paiknevad LKO tööobjektid (Suuressaare soo I ja II Matkasoo) 4. Eriplaneeringu alale jäävad metsaparanduse rajatised (teed, kuivendusobjektid)	Teadmiseks võetud.
		Kui eriplaneeringu detailse lahenduse etapi koostamisel on tuulepargi alasse kaasatud ka RMK maad, palume tuulikute paiknemised alal välja töötada koostöös RMK-ga. Oluline on, et pärast tuulikute asukoha määramist on RMK-l võimalik majandataval metsamaal jätkata metsa majandamist.	Teadmiseks võetud.
		Selgusetuks jääb kui suurel ala on vajalik metsa raadamine.	Raadatava metsa ulatus selgub eriplaneeringu detailse osa koostamisel, asukohavaliku staadiumis saab välja tuua, et olenevalt tuuliku suurusest ja tuulikutevahelisest vahemaast on ühe tuuliku ja seda teenindava taristu jaoks vajalik raadata 1...3 ha metsa.
		Palume eriplaneeringu edasise koostamise käigus selgitada välja metsa raadamise ulatus ning info eriplaneeringu seletuskirja sisse viia. Selgitame, et RMK maadel, mis jäävad tulevikus eriplaneeringu planeeritavatele tuulepargi aladele, on metsa raadamine lubatud ehituseks vajalikus mahus ja ulatuses kokkuleppel RMK-ga. RMK aladel peab säilima majandataval metsamaal metsa majandamise võimalus ka pärast tuulepargi valmimist.	
12		Keskkonnaamet on tutvunud avalikul väljapanekul oleva Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH VTK-ga ning esitab alljärgnevad märkused:	-

LISA 1. Seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute ja arvamuste kohta

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku/arvamuse osas
	Keskonnaamet, 17.12.2021 nr 6-5/21/20975-3	<p>1. Keskonnaamet on tuginedes teadusallikatele ja ekspertteadmisele töötanud välja omapoolsed soovitused maismaa tuuleparkide mõjust elustikule ja Keskonnaameti soovitused nende planeerimise kohta kohaliku omavalitsuse üldplaneeringutes (seisuga 10.11.2021)2. Soovitame eelnimetatud juhendit kasutada puhvrite määramisel eri liigirühmade ja kaitstavate loodusobjektide puhul.</p> <p>2. Keskonnaamet juhib tähelepanu, et Keskkonnaministeerium on tellinud uuringu "Üleeestiline maismaalinnustiku analüüs", mis peaks valmima 2022. a sügisel. Uuringu eesmärgiks on potentsiaalsete tuuleenergiaks sobivate maismaa-alade planeerimine ilma loodusväärtusi kahjustamata ja võimalike konfliktalade väljaselgitamine.</p>	<p>KSH protsessi käigus viiakse läbi mitmed elustiku-uuringud, mis arvestavad kohaliku piirkonna eripärasid ning pakuvad välja võimalikke lahendusi (sh sobilikke kaugusi) tuulepargiga kaasnevate mõjude vähendamiseks. Eelnevast lähtuvalt kasutatakse Keskonnaameti poolt koostatud üldist dokumenti „Maismaa tuuleparkide planeerimise soovitused“ KSH käigus taustinfona, kuid sealt ei võeta üle lausaliselt soovitatud puhvleid. Vajalikud puhveralade suurused selguvad eriplaneeringu ja selle KSH läbiviimise käigus teostatavate elustiku uuringute põhjal.</p> <p>Rõhutame ka, et KeA soovituste puhul on tegemist "Keskonnaameti soovitused nende planeerimise kohta kohaliku omavalitsuse üldplaneeringutes". Antud juhul on aga teostamisel KOVi eriplaneeringu eelvaliku etapp, mitte üldplaneeringu koostamine.</p> <p>KSH VTK-sse mõju valdkonna „Bioloogiline mitmekesisus, elustik, kaitstavad loodusobjektid“ juurde lisatakse täiendus, et KSH protsessi käigus arvestatakse tööga „Üleeestiline maismaalinnustiku analüüs“ mahus, mis on võimalik arvestades töö valmimise tähtaega ja käimasoleva KSH protsessi ajakava.</p>

LISA 1. Seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute ja arvamuste kohta

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku/arvamuse osas
		3. Eriplaneeringu alal paiknevad kaitstavad loodusobjektid (3 looduskaitseala, 1 rahvuspark, 1 hoiuala, arvukalt liikide püsielupaiku ja projekteeritavaid kaitstavaid loodusobjekte ning 1 looduse üksikobjekt, mitmete kaitsealuste taime-, seene- ja loomaliikide - sh I kaitsekategooria liigid kalakotkas, kaljukotkas ja väike-konnakotkas, lendorav, nahkhiired jne, leiukohad ning arvukalt vääriselupaiku) ning sellest lähtuvalt peavad nende puhveralad olema tuulikute ja nende toimimiseks vajaliku taristu ehitamist välistavad asjaolud. Samuti paikneb alal suuremamahuline rohevõrgustiku ala ja rändekoridorid.	Teadmiseks võetud. Vajalikud puhveralade suurusel selguvad eriplaneeringu ja selle KSH läbiviimise käigus teostatavate elustiku uuringute põhjal.
		4. Lisaks tuleb arvestada ka, et planeeringualal on mõnes kohas tõrjes olevad karuputke kolooniad, mis on ka Maa-ameti kodulehel nähtavad.	KSH VTK-d täiendatakse toodu alusel.
		5. Edaspidises mõju hindamises on oluline hinnata mõju Suigu loodusale, kuna on oht kahjustada ala eesmärgiks oleva lendorava levikukoridore ning sidusust teiste leiukohtadega. Märgime, et kui on vajalik arendamisel kuivendus (nt ligipääsuteede kraavid) siis, kaasneb mõju pinnaveele, mis omakorda mõjutab paljusid kaitseväärtusi.	Mõju Suigu loodusale hinnatakse KSHs Natura hindamise käigus. Mõju põhja- ja pinnaveele (sh pinnase niiskuserežiim, veekvaliteet) on KSH VTK kohaselt kavas hinnata.
		6. Planeeringualale jääb 82 vääriselupaika, millest 55 asuvad riigimaal ja 27 eramaal, millest omakorda 5 on lepinguga kaitstavad. Keskkonnaregistris on kõikide planeeringualal asuvate vääriselupaikade majandamise kohta tehtud märged „mitte raiuda, surnud ja lamapuitu mitte eemaldada“. Enamik vääriselupaikadest on ka väärtuslikud Natura elupaigatüübid (suur osa neist esmatähtsad), mille püsimise eest on Euroopa Liit loodusdirektiiviga võtnud erilise vastutuse.	Teadmiseks võetud.
		6.1.Metsaseaduse § 23 lg 3 kohaselt korraldab riigimetsas vääriselupaiga kaitset riigimetsa majandaja valdkonna eest vastutava ministri määrusega kehtestatud korras. Nimetatud määrusega võib vääriselupaigas piirata või keelata majandustegevust vääriselupaiga kaitse-eesmärgi alusel.	Teadmiseks võetud.
		6.2.Keskkonnaministri 04.01.2007 määrus nr 2 „Vääriselupaiga klassifikaator, valiku juhend, kaitse korraldamine ning vääriselupaiga kaitseks lepingu sõlmimine ja kasutusõiguse tasu arvutamise täpsustatud alused“ (määrus nr 2) § 261 lg 1 kohaselt korraldab riigimetsas vääriselupaiga kaitset keskkonnaregistris esitatud suuniste kohaselt riigimetsa majandaja. Sama § lg 2 kohaselt on avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja riigimetsas asuvas keskkonnaregistrisse kantud vääriselupaigas raie keelatud, välja arvatud erandkorras tehtav raie ja kujundusraie Keskkonnaameti nõusolekul.	Teadmiseks võetud.

LISA 1. Seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute ja arvamuste kohta

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku/arvamuse osas
		<p>6.3.Erametsas on vääriselupaikade kaitse vabatahtlik. Metsaseaduse § 23 lg 4 kohaselt võib vääriselupaiga kaitseks sõlmida eraomandis kinnisasja omanikuga notariaalse lepingu. Määruse nr 2 § 27 lg 5 kohaselt keelatakse lepinguga vääriselupaigas metsast lamapuidu eemaldamine, metsa kuivendamine, metsateede ehitamine, metsa uuendamine, telkimine, lõkke tegemine ja metsa raiumine, välja arvatud erakorralised raied Keskkonnaameti nõusolekul.</p> <p>6.4.Juhime tähelepanu, et tuuleparkide ja nende toimimiseks vajaliku taristu kavandamise tuleb hinnata mõju vääriselupaikadele ja planeerida need asukohtadesse, kus vääriselupaiku ei hävitataks ega kahjustataks. Eriti tuleb tagada riigimetsas asuvate vääriselupaikade ja erametsas asuvate lepinguga kaitstavate vääriselupaikade säilimine.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Mõju valdkonna "Bioloogiline mitmekesisus, elustik, kaitstavad loodusobjektid" all analüüsitakse mõjusid mh ka vääriselupaikadele. Eelneva alusel täiendatakse KSH VTK-d.</p>
13	Transpordiamet, 23.12.2021 nr 7.1-2/21/5302-4	<p>Võttes aluseks planeerimisseaduse § 103 lg 2, ehitusseadustiku ja Transpordiameti põhimääruse, esitame Alutaguse valla eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse kohta järgmised ettepanekud, millega palume arvestada planeeringu edasisel koostamisel.</p> <p>1. Avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha ja liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine</p> <p>1.1 Planeeringu lahenduse eesmärgiks on muuhulgas liikluskorralduse põhimõtete määramine ning servituutide seadmise ja olemasoleva või kavandatava tee avalikult kasutatavaks teeks määramise vajaduse märkimine. Asukoha eelvaliku tegemisel tuleb analüüsida olemasoleva teedevõrgustiku piisavust juurdepääsude tagamisel, määrata planeeringualal perspektiivsete kohalike teede üldised asukohad ja nende ristumiskohad riigiteedega ning oluliselt ümberehitatavad riigitee lõigud või ristmikud (nende olemasolul).</p> <p>1.2 Määrata riigiteede liikluskorralduse ja ümberehituse vajadus seoses eriveestega ja ehitusaegsete veostega.</p> <p>1.3 Arvestada, et Transpordiamet riigiteede omanikuna ei võta arendustegevuse vajadustest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust kui riigiteede võrgustiku arengu seisukohalt selleks vajadus puudub.</p> <p>2. Planeeringuala kruntide hoonestusala ja ehitusõiguse määramine Elekrituulikute ja tuuleparkide kavandamisel arvestada, et elekrituulik ei tohi avalikult kasutatavatele teedele sõltumata nende funktsioonist, liigist, klassist ja lubatud sõidukiirusest paikneda lähemal kui $1,5x(H+D)$ (sealjuures H = tuuliku masti kõrgus ja D = rootori e tiiviku diameeter). Väikese kasutusega (alla 100 sõiduki/ööpäevas) avalikult kasutatavate teede puhul võib põhjendatud juhtudel riskianalüüsile tuginedes ja teeomaniku nõusolekul lubada planeeringus elekrituulikuid teele lähemale, kuid mitte lähemale tuuliku kogukõrgusest ($H + 0,5D$).</p>	<p>-</p> <p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Käesolevas asukoha eelvaliku etapis hinnatakse alade üldist sobivust lähtuvalt keskkonnaparameetritest, mida on käsitletud KSH VTK-s. Detailne juurdepääsuteede jms lahendus pakutakse ning selle mõju hinnatakse eriplaneeringu 2. ehk detailse lahenduse etapis pärast seda kui on selgitatud välja võimalikud arenduseks sobilikud alad.</p> <p>Teadmiseks võetud.</p>

LISA 1. Seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute ja arvamuste kohta

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku/arvamuse osas
		<p>3. Tehnovõrkude ja -rajatiste võimaliku asukoha määramine</p> <p>3.1 Arvestada, et üldjuhul ei ole lubatud arendusalade sademevee juhtimine riigitee koosseisu kuuluvatesse kraavidesse. See on erandkorras võimalik vaid põhjendatud juhtudel, mis lepitakse kokku meiega koostöös.</p> <p>3.2 Võimalusel vältida tehnovõrkude kavandamist riigitee alusele maale. Riigitee alune maa on mõeldud eelkõige riigitee rajatise teenindamiseks ning nõusoleku selle maa kasutamiseks saame anda vaba ruumi olemasolul. Tehnovõrgu paigaldust tuleb hinnata igakordselt suuremas täpsusastmes geodeetilise alusplaani olemasolul ning menetleda seda kas läbi projekteerimistingimuste või detailplaneeringu.</p> <p>3.3 Arvestada Jõhvi lennuvälja lähiümbruse piirangupindadega (vt Lisa).</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Käesolevas asukoha eelvaliku etapis hinnatakse alade üldist sobivust lähtuvalt keskkonnaparameetritest, mida on käsitletud KSH VTK-s. Detailne tehnovõrkude jms lahendus pakutakse ning selle mõju hinnatakse eriplaneeringu 2. ehk detailse lahenduse etapis pärast seda kui on selgitatud välja võimalikud arenduseks sobilikud alad.</p>
		<p>4. Ettepanekud KSH väljatöötamise kavatsusele. Oleme seisukohal, et KSH väljatöötamise kavatsus on valdavalt asjakohane ja piisav.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
		<p>Palume kohalikul omavalitsusel planeeringuala asukoha valikul meie ettepanekutega arvestada ning teha meiega planeeringu koostamisel sisulist koostööd. Ettepanekute mitteametust palume sisuliselt põhjendada.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>

Lisa 2. Avalike arutelude protokollid

Alutaguse tuuleenergia eriplaneeringu lähteseisukohti ja KSH väljatöötamise kavatsust tutvustav avalik arutelu

PROTOKOLL

Toimumisaeg: 16.11.2021 kell 17:00

Toimumiskoht: Tudulinna kogukonnamaja (Kooli tn 4, Tudulinna küla)

Osavõtjad: registreeritud eraldi lehel. LS ja VTK avalik väljapanek toimub 18.10-17.12.2021.

Liina Talistu (Alutaguse Vallavalitsus): Teeb sissejuhatuse ja teavitab arutelu lindistamisest.

Klaus Pilar (Sunly Wind OÜ): Tutvustab arendajat Sunly Wind OÜ-d ja selgitab tutvustava arutelu korraldamise eesmärki. Meil on täna nägemus, milline tuulepark võiks olla aga kas see saab reaalsuseks, näitab planeeringu ja KSH koostamine. Me teeme maaomanikega koostööd, oleme teinud kaardianalüüsi ja saame täna näidata kohti, kuhu me tahaksime tuulikuid panna aga planeering ja ksh peavad kinnitama, et need on sobivad alad. Teeme koostööd Metsakohin OÜ ja Multiland OÜ-ga.

Heiki Kalberg (AB Artes Terrae OÜ): Teeb ülevaate planeerimissüsteemist ja protsessidest, kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise vajadusest ning selgitab olulise ruumilise mõjuga ehitise mõistet. Tutvustab planeeringu osapooli, koostöötegijaid ja kaasata vaid. Teeb ülevaate eriplaneeringu protsessist ja selgitab, millises etapis hetkel oleme. Asukohavaliku etapis vaadatakse välistamise meetoodil suurema ala pealt, kus üldse oleks võimalik sellel alal tuuleparke teha. Hiljem vaadatakse neid alasid detailsemalt ja selgub kui kõrgeid tuulikuid teha saab. Praegu avalikustamisel olevad lähteseisukohad ja KSH väljatöötamise kavatsus on sisuliselt tööprogramm – mis on eesmärgid ja mida uuritakse. Väljapanek kestab 2 kuud ja peale seda toimub arutelu, kus tehakse ülevaate avalikustamisel tehtud ettepanekutest. Seejärel tehakse ära vajalikud uuringud, pannakse kokku planeeringu ja KSH aruande eelnõu ja esitatakse arvamuse andmiseks ja sellele järgneb avalik väljapanek ja avalik arutelu. Peale seda esitatakse planeering volikogule vastuvõtmiseks ning peale seda on need asukohad välja valitud, kus hakatakse konkreetse kõrgusega tuulikuid kavandama. Tutvustab ajakava.

Andrus Toss: Millistes etappides on võimalik asi ära lõpetada ja kas see üldse on võimalik?

Heiki Kalberg: Eestis on üks eriplaneeringu kaasus, kohalikud inimesed olid väga vastu ja KOV otsustas, et lõpetab planeeringu koostamise. Arendaja kaebas selle otsus kohtusse, et pole seaduspärane ja esimeses kohtuastmes sai arendaja võidu. Riigikohtulahendit veel ei ole. Oleneb, mille pealt KOV selle otsuse teeb.

Klaus Pilar: Selle näite puhul tehti otsus esimeses etapis, kui protsess läks alles käima. Kohtu esimeses astmes leiti, et selliste argumentide puhul oleks võinud lõpuni menetleda. Asukoha valik on esimene etapp ja kui on suur vastuseis siis KOV võib otsustada, et ta ei algatagi teist etappi.

Heiki Kalberg: Tutvustab kaasamiskava. Kõikidel on võimalik olla kaasatud. Tuleb saata vallale kiri ja avaldada soovi olla kaasatud. See tähendab, et kui eelnõu valmis siis küsitakse teilt arvamust ja olete infoväljas.

Andrus Toss: Mis ajani on võimalik soovi avaldada? Meil on terve hulk maaomanikke erinevates küladest, jahiseltsid, turismiga tegelejad jne.

Heiki Kalberg: Seda on võimalik teha terve protsessi vältel.

Liina Talistu: Meile on mitmed kaasamise soovid juba esitatud aga kutsume üles ikka võimalikult varases etapis endast teada andma, et saaksime infot edastada ja kursis hoida.

Heiki Kalberg: Tutvustab planeeringu ülesandeid ja asukohavaliku üldpõhimõtteid.

Alar Noorvee (Alkranel OÜ): Tutvustab KSH väljatöötamise kavatsuse eesmärki. Teeb ülevaate mõjuvaldkondadest, kavandatavatest uuringutest ja toob näiteid mõjudest. Hetkel oleme üsna algusjärgus ja detailseid tulemusi veel ei ole.

Gunnar Lepasaar: Ala tundub päris suur olevat aga kas olete kõik planeeritavad kaitsealad ja rahvuspargi laienduse sisse pannud – tegelikult jääb lõpuks väga väikesed tükikesed ainult.

Alar Noorvee: Kui kaitsealused objektid välja võtta siis jäävadki väikesed alad.

Andrus Toss: Kas vibratsioon on ka?

Alar Noorvee: Oluliselt ei ole, kui mitte mõelda müra kaudu tekkivat vibratsiooni. Uurime seda täpsemalt teaduskirjandusest järgi, praegu eelteadmiste kohaselt ei tea, et see probleem oleks.

Klaus Pilar: Alade osas saan rääkida meie enda eelanalüüsist, kuigi Keskkonnaameti poolt tulnud piirangute tõttu on need veel kitsamaks läinud. Välistasime piirangu- ja puhveralad ja nendest aladest valisime välja praeguse planeeringuala, mille kohta tegime vallale ettepaneku eriplaneeringu algatamiseks. Planeeringu mõte on siis anda hinnang, kas need praegused väljavalitud alad on põhjalikuma analüüsi ja mõjude hindamise tulemusel ka need alad, kus tuuleparke saaks rajada. Suure tõenäosusega need alad saavad olema veel väiksemad, kui me oma varasemas analüüsi kohaselt oleme arvanud. *Tutvustab arendaja poolset nägemust tuulepargi suurusest tehnilistest mõõtmetest ja huvidest. Näitab arendaja poolt tehtud algatamise eelseid visualiseeringuid.* Me tahaks võimalikult palju kohalikega läbi rääkida. Hea meelega pakume sellist võimalust, et kelle nägemisulatusse võiks see tuulepark jääda, teeme ka teie hoovist visualiseeringud. Praegu on see esialgne nägemus.

Andrus Toss: Kas need videod on kodulehel olemas?

Klaus Pilar: Hetkel ei ole, me oleme neid küll koosolekutel näidanud aga tuleb arvestada, et need ei ole planeeringumaterjalid. Planeeringuga oleme väga alguses ja need alad võivad muutuda.

Andrus Toss: Seal oli kirjas, et normatiivne müra. Üks asi on normatiiv aga tegemist on metsaaladega, kus on täielik vaikus. Teine asi on see, et meil on siin parimad jahialad. Tahaks teada, mida jahimehed ütlevad selle kohta.

Klaus Pilar: Selle jaoks ongi kogu see protsess – saate öelda, mida te tahate, et uuritaks. *Tutvustab kavandatavat kohaliku kasu mudelit.* See on regulatsioon aga see arutelu koht ja me oleme valmis täiendavateks kokkulepeteks.

Andrus Toss: Miks te kohalikele selliseid võimalusi ei anna, et osaleda projektis, et saada otseselt kasu – nt energiaühistu vms.

Klaus Pilar: energiaühistu organisatsioonina on meiega koostööd tegemas ja kontseptsiooni mõttes on energiaühistu kaudu võimalik osaleda, meil on hetkel läbirääkimised. Energiaühistus on kaks viisi - inimestel on võimalus kas investeerida või oma töötundidega panustada. Meie teeme nii hea, optimaalse ja majanduslikult tasuva pargi kui oskame ja inimestel on võimalik osalus saada selles.

Andrus Toss: Eelnevalt on toimunud maatehingud. Kas maaomanikud tulid teie juurde või teie ise tegite ettepaneku neile?

Klaus Pilar: Antud juhtudel läksime meie maaomanike juurde.

Gunnar Lepasaar: Kas maaomanik saab oma maad teile pakkuda ka, nt investeerimise osas.

Klaus Pilar: Jah, saab küll.

Heiki Kalberg: Et kohalik saaks energiaühistu osas infot, ehk peaks jaanuari arutelule tooma ühe punktina ka energiaühistu teema?

Klaus Pilar: Võime teha jaanuari arutelul aga võime ka täiesti eraldi. Energiaühistu käib maaomanikele ka oma tegevust tutvustamas. On palju asju, mis vaja läbi mõelda aga meie oleme valmis osalust andma. Võtame teadmiseks, et huvi energiaühistu osas on olemas.

Heiki Kalberg: Edastage vallale kindlasti soov, olla kaasatud ja saame energiaühistu info saata ka sellele listile, et kõik, kellel huvi. saaks kindlasti kaasatud.

Andrus Toss: Rääkige sellest poolest ka, mis nt tuulikute labadest saab hiljem?

Klaus Pilar: Sellel on tootja vastutuse printsiip, meie vastutame selle eest ja oleme arvestanud kulu selle eest. See % tuulegeneraatorist, mis läheb uuesti käiku on väga suur. Kindlasti ei jää need siia kuskile roostetama.

Aneli Šmigelskite: Kas teie äriplaan sisaldab avatud turu tingimustes elektritootmist või kajastub see ka meie elektriarvetel?

Klaus Pilar: Meil on väljaarvutatud, mis elektrihind peaks olema, et see projekt oleks tasuv. Praegu on elektrihind oluliselt kõrgem. Riigi poolt korraldatavad vähempakkumised annavad meile investeerimiskindluse. Teeme ka suurte tarbijatega pikaajalised lepingud. Sellega me ka kindlustame, et projekt oleks tasuv.

Aneli Šmigelskite: Miks te meretuuleparkidega ei tegele? Need pidid paremad olema? Miks peab tulema Alutaguse metsa tuuleparki tegema.

Klaus Pilar: Me tegeleme. Süsteem peaks olema hajutatud. Meie eesmärk on, et saaks salvestusseadmed ka sinna, kus elektrit toodetakse ja see annab ka varustuskindluse. Tulevik on pigem see, et sellises mahus pargid on üle eesti. Siia maani oleme tegutsenud Pärnu kandis, kuid nüüd kui vähendati kõrguspiiranguid Kirde-Eestis ja avanevad võimalused ka siin. Igal pool on omad mured aga meie soov on teha seda võimalikult avatult ja teiega koostöös.

Küsimused Teamsist:

Miks planeeritakse tuulepark keset metsa kui tavaliselt on kavandatud ikka ranniku aladele, kus tuult on palju rohkem.

Klaus Pilar: Tuule tehnoloogia on nii palju arenenud, et tuulikud on metsast kõrgemad, olulist mõju metsale ei ole ja toodavad energiat ka siin kandis. Tulevik võiks olla selline, et pargid on erinevates kohtades, tootmine on inimestele lähedal.

Kas kuskil on võimalik näha kaarti kuhu tuulikud tulevad?

Heiki Kalberg: See võib olla hetkel väga ekslik. Arendaja on avatud kaartidega, see on hea aga pärast planeeringu ja KSH protsessi võib see muutuda. Looduse infosüsteemist saab küll andmeid aga uuringud ja analüüsid võivad anda täpsemaid tulemusi ja alasid võib nii juurde tulla kui vähemaks jääda. Paneme slaidid üles aga see on väga toores materjal.

Kodulehel punkt „Mida võidavad sellest kohalikud? – võimalus pargist saada võrgutasuta puhast elektrienergiat, võib meelitada uusi tööandjaid – palun selgitada lahti.

Klaus Pilar: Pargist 6 km raadiuses võimalik rajada otseliin, kus saab võrgutasuta energiat. Eramajadele ei ole see tehniliselt mõistlik. Mõeldud suurema tarbimise jaoks.

Arutelu lõpp kell 18:20.

Protokollis:
geoinfospetsialist Liina Talistu

Alutaguse tuuleenergia eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu

PROTOKOLL

Toimumisaeg: 25.11.2021 kell 16:00

Toimumiskoht: Tudulinna kogukonnamaja (Kooli tn 4, Tudulinna küla)

Osavõtjad: registreeritud eraldi lehel. LS ja VTK avalik väljapanek toimus 18.10-17.12.2021.

Liina Talistu (Alutaguse Vallavalitsus): Tervitussõnad ja sissejuhatus. Teavitab arutelu lindistamisest.

Heiki Kalberg (AB Artes Terrae OÜ): Teeb ülevaate planeerimise ja ehitamise erinevatest tasanditest, planeeringu osalistest, tutvustab KOV eriplaneeringu eesmärki, menetlusetappe, ajakava, kaasamiskava ja eriplaneeringu maa-ala.

Avaliku väljapaneku ajal laekus 13 kirja ja ametid esitasid oma seisukohti ja ettepanekuid. Esitati täiendavat infot ja teatati, et ei ole täiendavaid ettepanekuid. Mitmed ettepanekud puudutasid detailse lahenduse etappi. Kas on soovi, et vaatame mingeid ettepanekuid konkreetsemalt või olete saanud veebilehel nendega tutvuda?

Andrus Toss: Mis Kaitseministeerium esitas?

Heiki Kalberg: Kaitseministeerium tõi välja selle, et tuulikuid on võimalik rajada peale 2024. aastat kui kompensatsioonimeetmed on rakendunud ja uus radar tööle hakanud.

Andrus Toss: Kas keskkonnaamet pole öelnud, et midagi ohtlikku või väärtuslikku oleks?

Alar Noorvee (Alkranel OÜ): Keskkonnaamet juhtis tähelepanu keskkonnaregistris olevatele liikidele ja elupaikadele, millega oleme arvestanud juba ka arvestanud. Keskkonnaamet tõi välja, et me võiksime arvestada nende poolt üldplaneeringute jaoks väljatöötatud puhveralade soovitustega, kuid eriplaneeringu käigus ei ole see mõttekas. Puhvrite mõte on sellisel juhul, kui uuringuid ei tehta. Antud planeeringu raames tehakse uuringuid, mille tulemusel selguvad täpsed kaugused, et mõjusid välistada.

Evelyn Hints: Kui palju on maaomanikul võimalik kaasa rääkida, näiteks kui mina maaomanikuna soovin seda tuulikut enda maale?

Heiki Kalberg: On võimalik kaasa rääkida ja detailse osa lahendamisel on võimalik kokkuleppida.

Evelyn Hints: Mina maaomanikuna olen huvitatud, et maa teeniks tulu aga riik paneb kasutamisele piirangud peale pannud, vaatamata sellele, et kaitsealust liiki ei ole.

Heiki Kalberg: Aga seal võivad tekkida piiranguid, kui seal alal on nt lendorav jne.

Evelyn Hints: Aga tegelikult ei ole lendoravat.

Heiki Kalberg: Aga kui on kaitsealused alad siis oleme sunnitud need alad välja lõikama. Ala on väga suur aga kui piirangutega alad välja lõikame siis võib-olla jääb 1/10 sellest järgi.

Evelyn Hints: Siis ei jää sedagi, sest planeeritava rahvuspargi laiendamisega tõmmatakse need otsad looduskaitsealade vahel kokku.

Heiki Kalberg: Paraku see protsess selline on ja kui vaadata alale peale siis võib mõnel inimesel tekkida küsimus, et kas sellisele suurele alale tehaksegi tuulepark aga kui lõigata kõik kaitsealused alad ja puhvrid välja, jäävad siia väikesed alad, kus siis hakatakse detailsemat lahendust koostama ja pannakse täpselt paika, kuhu tuulikud tulevad

Anne-Ly Feršel: Miks just see koht on valitud kui meie vallas on piisavalt rikutud alasid? Öelge mulle palun need plussid.

Klaus Pilar (Sunly Wind OÜ): Väga raske on valida sobilikke alasid. Rikutud maastik arendaja vaatest on valdavalt riigimaa. Konkreetset siin alal oleme ise teinud puhveranalüüsi, siin on hajaasustus, saab hoida puhvrit eluhoonetest ja on küll looduskaitsealused piirangud aga on võimalik arendada. Planeeringu ja KSH tulemus võib need alad ka välistada. Meil on praegu maaomanikega mingid kokkulepped olemas, kuid on võimalik kaasa rääkida ja teha ettepanekuid.

Evelyn Hints: Mitmest tuulikust park koosnema hakkab?

Klaus Pilar: Oleme võtnud seisukoha, et 8 aga väike lootus on, et saab kuni 15. Hetkel on olemas looduskaitsete piirangute kaardistus ja meil on mingid eeldused aga planeeringu, KSH ja sõltumatute ekspertide uuringute kaudu saame ametliku vastuse. Selle protsessiga oleme väga alguses.

Evelyn Hints: Siin tuleb teemaks ka kasutegur, energeetikaprofessor Alar Konist on öelnud, et merel on kasutegur 37% ja maismaal 22%. Kui suur siis oleks see optimaalne tuulikute arv, et see ära tasuks?

Klaus Pilar: Tehnoloogia areneb kiiresti, isegi praeguste tuulikute kasutegur on juba suurem. Kui meil on ala umbes teada siis teeme modelleerimise, tõenäoliselt on see 37% ka siin saavutatav.

Anne-Ly Feršel: Põhjendus siis ongi hajaasustus?

Liina Talistu: Rolli mängivad ka riigikaitsete piirangud.

Heiki Kalberg: Näitab riigikaitsete kompensatsioonimeetmete rakendamisel avanevaid alasid.

Klaus Pilar: Alutaguse valla piires on Jõhvi-Iisaku liin, millest ida poole ei saa tuulikuid kavandada. Teine teema on ka maardlate alad, need on varasemalt olnud välistatud, nüüd on päevakorral, et anda vahepealne maakasutuse võimalus.

Anne-Ly Feršel: Saan aru, et tuulikud on 250 m kõrged? Kas kujutate ette kui kõrged need on? Meil ei ole ju selliseid, kus on lähiriikised sellised?

Klaus Pilar: Soome, Rootsi. Saan näiteid tuua. Meil on tehtud visualiseeringud ka siitkandist, mööda maanteed. Me ei ütlegi, et neid ei ole kuskilt näha.

Anne-Ly Feršel: Kui suur on tuuliku taldmik?

Heiki Kalberg: See sõltub sellest aluspinnast, kõige väiksem on ca 400 m². Kui pehme pinnas siis on see suurem.

Kadriina Krüüts: Kas seda visualiseerimist on võimalik ka minu kodus õuest teha?

Klaus Pilar: Jah, me oleme seda ka teistes valdades teinud.

Heiki Kalberg: Need visualiseeringud praeguses etapis võivad väga eksitavad olla, sellega tuleb arvestada. Meil ei ole veel asukoha valikuid tehtud. Visualiseeringutest saab tegelikult rääkida kõige varem sügisel, kui meil on mingisugused asukoha valikud olemas. Praeguses staadiumis tuleb arvestada, et need asukohad võivad muutuda. Tegelikult saavad täpsed tuulikute asukohad paika alles detailse lahenduse käigus.

Klaus Pilar: Me saame täna pakkuda, et tuleme teeme teie hoovist visualiseeringud oma parima teadmise koha pealt aga tuleb arvestada, et tegelk

Kadriina Krüüts: Kas visualiseeringus on näha ka varju liikumist?

Klaus Pilar: Meil on võimalik teha varjutuse kaart.

Alar Noorvee: Vari on hästi selge päikesepaistelise ilmaga ja tunduvalt väiksemal alal kui 1 km. Kaugemal vari hajub nii häguseks, et seda ei taju.

Heiki Kalberg: Kõik on modelleeritav ja detailse osa raames tehakse põhjalikumalt läbi.

Küsimus Teamsist:

Kas KSH raames uuritakse ka mõju linnustikule ja kui näiteks linde vähemaks jääb siis kas purukate levik muutub suuremaks? Kas hinnatakse mõju mesilaste pidamisele?

KSH käsitleb tuulikute mõju linnustikule. See, kas ja milliste putukate levik linnustiku arvukuse muutusest võib muutuda, sõltub juba sellest, kas putuktoidulisi linde mõjutatakse või mitte. Kui see võib sõltuda ka sellest, kas tuulegeneraatorite ümber luuakse erinevatele putukatele sobivaid elupaiku. Mõju mesilaste pidamisele otseselt ei ole plaanis hinnata. Kuid võimalik on KSH aruandes refereerida Poolas läbi viidud uuringut, kus uuriti putukate (tolmeldajate, liblikate ja kärbeste) arvukust põllumaadele paigutatud tuulegeneraatorite ümbruses, põllukultuuridega kaetud aladel ning pool-looduslikel rohumaadel. Kuna vahetult tuulegeneraatori ümber oli teatud ala, kus põllukultuuride kasvatamisest loobuti, moodustus sinna rohumaaga sarnane taimekooslus. Tolmeldajate, eriti mesilaste, arvukus oli vahetult tuulegeneraatorite ümbruses sarnane või isegi kõrgem, kui pool-looduslikel rohumaadel ja märksa kõrgem kui külgnivate põllukultuuridega kaetud aladel. Seda seetõttu, et võrreldes pool-looduslike rohumaadega oli ka tolmeldajate jaoks sobivate taimede mitmekesisus tuulegeneraatoreid ümbritsevatel aladel suurem. Tuvastati, et tuulegeneraatorite ümber kujunesid putukate jaoks sobivad mikroelupaigad, mis on võrreldavad põllumassiivide servades tekkivate ja põllumassiivide vahele pikitud pool-looduslike rohumaade elupaikadega. Seega tuulegeneraatorid ja nende poolt tekitatud müra ei peleta putukaid ja sh mesilasi eemale.

Märt Helmja: *Energiaühistu tutvustus – Mida teeb energiaühistu? Kuidas osaleda ja panustada? Mis on tuulepargi osaluse väärtus? (slaidid).*

Arutelu lõpp kell 17:15

Protokollis:
geoinfospetsialist Liina Talistu

LISA 3. Täiendavad seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsusele avaliku väljapaneku järgsel ettepanekute küsimisel (PlanS § 103) laekunud ettepanekud ja seisukohad

LISA 3. Täiendavad seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsusele (VTK) avaliku väljapaneku järgsel ettepanekute küsimisel (PlanS § 103) laekunud ettepanekud ja seisukohad

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku osas
1	Rahandusministeerium, 13.05.2022 nr 15-3/3709-2	KOV eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtadega ja KSH väljatöötamise kavatsuses on märgitud, et eriplaneeringu koostamisel lähtutakse asukoha valikul liitumise osas põhimõttest, et liitumine toimub 110 kV või 330 kV ülekandevõrguga. Tuulepargi alajaama ja elektrivõrguga liitumispunkti vahelise liini pikkus on kuni 15 km. Kuna pole üheselt aru saada, kas liitumispunkt asub KOV eriplaneeringu territooriumil, siis juhime tähelepanu, et KOV eriplaneeringu koostamise käigus, võttes aluseks Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määruse nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitise nimekiri“ punkti 4 ja Vabariigi Valitsuse 26.06.2003 määruse nr 184 „Võrgueeskiri“, tuleb teha asukoha eelvalik ja koostada detailne lahendus ka liitumispunktiga ühendavale võrguühendusele.	Seisukoht võetud teadmiseks. Lähteseisukohtade ptk 1.2. on viidatud määruse kohane põhimõtte esitatud, lähteseisukohtasid ja KSH väljatöötamise kavatsust ei täiendata.
2	Päästeamet, 27.05.2022 nr 7.2-3.3/2515-2	Tutvunud täiendatud eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK materjalidega teavitame, et Päästeameti Ida päästekekusel puuduvad vastuväited ning ettepanekud esitatud materjalide kohta.	Seisukoht võetud teadmiseks, lähteseisukohtasid ja KSH väljatöötamise kavatsust ei täiendata.
3	Riigimetsa Majandamise Keskus, 27.05.2022 nr 1-55/2022/14	RMK alad on eriplaneeringu alal kokku ca 6458 ha (vt. joonis 1), mis moodustab ca 41% kogu eriplaneeringu alast. Kõige suurema osa RMK aladest eriplaneeringu alal moodustavad looduskaitsete piirangutega alad, kokku ca 2856 ha (ca 44% kõikidest RMK aladest), majandatavat tulundusmetsa on kokku ca 1865 ha (ca 29% kõikidest RMK aladest) ning looduskaitsete piirangutega majandatavat metsa on kokku ca 1493 ha (ca 23% kõikidest RMK aladest). Eriplaneeringu asukoha eelvaliku alale jäävatele looduskaitsealadele, rahvusparki, hoiualadele, püsielupaikadesse, vääriselupaikadesse, planeeritavatele kaitsealadele (nt Alutaguse rahvuspargi laiendusala ning planeeritavatele lendorava püsielupaikadele) ning lendorava levikuvõrgustikku (hõlmab endas nii lendorava peatuspaiku kui ka levikukoridori) ei ole võimalik ilma suure negatiivse mõjuta tuuleparke rajada (keskmine raadatud ala suurus tuuliku all jääb vahemikku 1-3 ha) ning seetõttu tuleks need alad koheselt asukoha eelvalikus välistada. Lisaks tuleb analüüsida kaitsealuste liikide leiukohti, mis jäävad eelnevalt nimetatud aladest väljapoole. I ja II kaitsekategooria kasvukohad/levikualad tuleb samuti välistada. III kaitsekategooria puhul tuleb analüüsida, kas tuulepargi ehitus hävitab kogu populatsiooni antud piirkonnas või osa sellest ning mis on liigi säilimise/ellujäämise tõenäosus. Kui tuulepargid rajatakse eelnevalt nimetatud objektide lähedusse, tuleb kriitiliselt hinnata kaasnevat mõju. Tuuleparkide asukohtade täpsemal	Seisukoht võetud teadmiseks. Edasisel töö koostamisel otsustatakse jooksvalt, kas kaasata ka RMK esindaja eelnõu tööversiooni läbivaatamise. Kaasatavate nimekirjas on RMK olemas. Teadaolevate kaitstavate loodusobjektide asukohtadega arvestatakse ning üldjuhul ka nende asukohti välditakse. Erandiks võivad olla nt kaitstavate taimeliikide asukohad, mis tuulikute omavahelisi kaugusi arvestades ei ole koheselt määratletavad kui tuulepargi rajamiseks mittesobivad alad, vaid need piiravad konkreetse tuuliku, või selle teenindamiseks vajaliku taristu asukohtasid. Täpsemad hinnangud, leevendavad meetmed seatakse KSH protsessi käigus, arvestades ka läbiviidavate uuringute tulemusi.

LISA 3. Täiendavad seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsusele avaliku väljapaneku järgsel ettepanekute küsimisel (PlanS § 103) laekunud ettepanekud ja seisukohad

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku osas
		<p>valikul tuleb kaasata RMK looduskaitseosakonda, et vältida soovimatu negatiivse mõju avaldumist looduskaitsele väärtustele.</p> <p>Palume arvestada, et eriplaneeringu alale jäävad RMK katastriüksused lisaku metskond 61 (81501:002:0200) ja lisaku metskond 167 (81501:001:0112), millel asuvad metsastamisele minevad RMK eraldised.</p> <p>Palume arvestada, et eriplaneeringu alale jääb RMK katastriüksus lisaku metskond 168 (81501:001:0113), millel vastavalt Riigi kinnisvararegistri andmetele on kehtiv leping PLK hooldamiseks kuni 31.10.2031.</p> <p>Palume arvestada, et eriplaneeringu alale jääb RMK katastriüksus lisaku metskond 55 (81501:002:0180), millel vastavalt Riigi kinnisvararegistri andmetele on kehtiv leping põllumajanduslikuks kasutamiseks kuni 31.10.2029 ning RMK katastriüksus lisaku metskond 226 (81501:002:0061), millel vastavalt Riigi kinnisvararegistri andmetele on kehtiv leping põllumajanduslikuks kasutamiseks kuni 31.10.2028.</p> <p>Lisaks märgime juba täna, et kui tuulepargi aladele jäävatel RMK aladel asuvad RMK metsateed, kokkuveoplatsid ja maaparandusobjektid, tuleb nendega planeeringu II etapis (detailse lahenduse koostamisel) arvestada ja tuulikute asukohad välja valida koostöös RMK-ga ning asukohad kooskõlastada RMK-ga. Arvestada tuleb maaparandussüsteemidega hõlmatud maa-alal maaparandussüsteemide toimimisega ja terviklikkust tagavate meetmetega, et kavandatav tegevus ei muudaks veerežiimi ka süsteemi ümbritsevatel RMK aladel.</p> <p>Palume hoida ka edaspidi RMK-d kursis planeeringu menetlemisega ning palume juba planeeringu esitamisel ettepanekute küsimiseks juurde lisada planeeringu vektorkihid (SHP failina) või edastada kirjaga RMK-le vastav link, millelt on võimalik vajalik formaadis kihte alla laadida. Kinnitame, et RMK soovib teha igakülgset koostööd, et saavutada tuulepargi asukohavalikul parim tulemus.</p>	<p>Lähteseisukohtasid ja KSH väljatöötamise kavatsust ei täiendata.</p> <p>Seisukoht võetud teadmiseks, lähteseisukohtasid ja KSH väljatöötamise kavatsust ei täiendata.</p> <p>Seisukoht võetud teadmiseks, lähteseisukohtasid ja KSH väljatöötamise kavatsust ei täiendata.</p> <p>Seisukoht võetud teadmiseks, lähteseisukohtasid ei täiendata.</p>
4	Transpordiamet, 24.05.2022, 7.2-2/22/9329-2.	Oleme läbi vaadanud avalikustamise järgselt täiendatud Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse materjalind ning meil ei ole hetkel täiendavaid märkusi või kommentaare.	Seisukoht võetud teadmiseks, lähteseisukohtasid ja KSH väljatöötamise kavatsust ei täiendata.
5	Mehis Mägit, 20.05.2022	<p>Täna kaasamise võimaluse eest. Eelmises elukohas Laulasmaal on kogemus Pakri poolsaarel 135 m kõrguste tuulikute olemas. Ka reisidel on neid palju kohatud. 250 m kõrguseid tuuliku ei ole veel kohanud.</p> <p>Soovimata vastu seista rohepöörde arengule toon välja punktid, mis on minu jaoks olulised:</p> <p>1. Esimene on loomulikult müra. Elukohana on Oonurme üks suurimaid väärtuseid vaikus ja loodushääled. Vahetada need nn normi piires müra vastu ei ole mõeldav.</p>	KSH käigus hinnatakse tuuleparkidega kaasnevat müra, sh madalsageduslikku müra eksperthinnanguna, tuginedes läbi viidava mürauringu tulemustele ja olemasolevale teabele (nt teaduskirjandus, asjakohased uuringud jms).

LISA 3. Täiendavad seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsusele avaliku väljapaneku järgsel ettepanekute küsimisel (PlanS § 103) laekunud ettepanekud ja seisukohad

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku osas
		<p>Tuuliku tekitatav helispekter on väga lai. Sh madalsagedushelid on heliisolatsiooni läbivad, samuti kanduvad need edasi läbi maapinna. Ja mida rohkem tuulikuid seda suurem müra. Madalsagedushelide mõjust on tehtud mitmeid uuringuid , kuid need uuringud ei ole hõlmanud pikaajalist mõju inimesele. Seega on tänapäeval suuresti teadmata ,mis põhjustab nn tuulikusunõõmi , mis osadel inimestel avaldub ja osadel mitte. Kuid ei saa jätta tähelepanuta ilmingut , mis vaevab inimesi tuulikute läheduses üle kogu maakera.</p> <p>2. Varjutused - vaadates planeeringuala, mis ümbritseb Oonurme küla siis võimalusel võiksid tuulikud jääda küla läbivast ida-lääne suunalisest mõttelisest joonest põhja poole.</p> <p>3. Visuaalne reostus. Kus kord juba on - sinna tuleb tavaliselt juurde. 250 m kõrgune tuulik võib üksikobjekina olla talutav aga saada ümberpiiratud nendest on juba midagi muud.</p>	<p>Eriplaneeringu 1. etapi KSH raames käsitletakse teemat üldisemal tasemel ning täpsem müra hindamine viiakse läbi detailse osa planeerimisel (eriplaneeringu 2. etapp).</p> <p>KSH käigus viiakse läbi varjutuse uuring, mille alusel hinnatakse võimalikke mõjusid ning vajadusel seatakse leevendavad meetmed. Eriplaneeringu 1. etapi KSH tulemused on sisendiks detailse osa planeerimisel ja KSH aruande koostamisel (eriplaneeringu 2. etapp).</p> <p>Lähteseisukohtasid ja KSH väljatöötamise kavatsust ei täiendata, kuna müra mõjude käsitlemine on KSH VTKs ette nähtud.</p> <p>KSH käigus teostatakse visualiseeringud punktidest, kus nähtavusanalüüsi alusel jääksid elektrituulikud näha ning paikneb mõni avalikult kasutatav (avaliku huviga) objekt. Visualiseeringud on aluseks visuaalsete mõjude hindamisele. Eriplaneeringu 1. etapi KSH tulemused on sisendiks detailse osa planeerimisel ja KSH aruande koostamisel (eriplaneeringu 2. etapp). Detailse osa planeerimisel, kui selguvad täpsed tuulikute asukohad on võimalik visualiseeringuid teha ka konkreetsete majapidamiste juurest.</p> <p>Lähteseisukohtasid ja KSH väljatöötamise kavatsust ei täiendata, kuna visuaalsete mõjude käsitlemine on KSH VTKs ette nähtud.</p>

LISA 3. Täiendavad seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsusele avaliku väljapaneku järgsel ettepanekute küsimisel (PlanS § 103) laekunud ettepanekud ja seisukohad

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku osas
		<p>4. Valgusreostus - meie laiuskraadil on pimedat aega palju ja tähistaevas on siin tänu tänavavalgustuse puudumisele hästi nähtav. Tuulikute varjutamisest vilkuvad punased tuled ,ei sobi sellesse vaatesse.</p>	<p>Tuulikutele hoiatustulede paigaldamine on vajalik lennuohutuse tagamiseks. Võimalik valgushäiring sõltub tuulikute asukohast, kõrgusest, maastiku mosaiiksusest, ilmaoludest jt faktoritest.</p> <p>Lennuohutuse tarbeks kasutatavad vilkuvad hoiatustuled ei põhjusta valgusreostust kuna tegemist ei ole intensiivse ega maapinna suunas suunatud valgustusega. Kuid need võivad tekitada visuaalseid häiringuid, mida käsitletakse KSH aruandes.</p> <p>KSH raames teostatavad visualiseeringud annavad suunise asukohtadest, kus tuulikud on nähtavad. Visualiseeringute alusel hinnatakse visuaalset mõju, sh valgushäiringuid ning vajadusel seatakse leevendavad meetmed häiringu vähendamiseks. Detailse osa planeerimisel, kui selguvad täpsed tuulikute asukohad on võimalik visualiseeringuid teha ka konkreetsete majapidamiste juurest.</p> <p>Lähteseisukohtasid ja KSH väljatöötamise kavatsust ei täiendata, kuna visuaalsete mõjude käsitlemine on KSH VTKs ette nähtud.</p>
		<p>Veedan oma puhkused Soomes Pori linna ümbruses(peamiselt jõel ja merel) ja olen viimase 16 aastaga näinud seal tuulikute nn invasiooni. Seal on juba 2015 aastast eluaseme või suvila kauguseks tuulikust määratud 2 km (https://yle.fi/uutiset/3-82688409).</p> <p>Mitmed Soome omavalitsused on tuulikute kaugust eluasemetest suurendanud 2000 meetrini. Kuid ka see ei pruugi olla piisav. Ka ei ole seal harulduseks elanike kolimine tuulikutest eemale. Eluasemete väärtus langeb tuulikute läheduses.</p>	<p>Informatsiooniks, et Eestis puuduvad riiklikul tasemel välja töötatud kujad tuulikutest. Mõjude hindamise protsessis analüüsitakse täpsemalt nii müra kui ka varjutuse teemat kui nende mõju üldisemalt. Ehmatav võib olla planeeringuala suurus, kuid juba praeguseks on teada, et erinevate</p>

LISA 3. Täiendavad seisukohad Alutaguse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsusele avaliku väljapaneku järgsel ettepanekute küsimisel (PlanS § 103) laekunud ettepanekud ja seisukohad

Nr	Kirja saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht esitatud ettepaneku osas
		<p>Mahemesinikuna hindan väga loodust ja harmooniat inimese ja looduse vahel. Millised mõjud on loodusele, selgub loodetavasti läbi eriplaneeringu uuringute.</p> <p>Alutaguse peamine kaubamärk on loodukaitse- ja hoiualad ning sinne liigirikkus. Tehnorajatised võivad seda kuvandit mõjutada negatiivselt.</p> <p>Tõttöelda on natuke arusaamatu see, et tuuleparki soovitakse teha inimasustuse lähedusse. Ma ei saa küll teiste eest rääkida aga eeldan, et inimesed, kes on selle hajaasustusala oma elukohaks valinud toetavad samu põhimõtteid.</p> <p>Tegemist ei ole lihtsalt nn "not in my backyard" suhtumisega vaid kohalikele võetakse ära midagi sellist, mis on haruldane ja kordumatu.</p> <p>Kordan, et minu seisukohtade eesmärk ei ole rohepöörde takistamine aga on oluline, et kohalik elanik maksumaksmise pragmatismi ära ei kao. Meie elukeskkond muutub väga suurelt, kui projekt ellu viiakse.</p>	<p>loodusväärtuste tõttu jääb võimalikeks eelvalikualadeks suhteliselt väike maa-ala. Lisaks kaugusele elamutest tuleb arvestada ka mõjude iseloomust tulenevaid kaugusi kaitsealustest loodusobjektidest. Kui on valminud asukohavaliku eelnõu, siis on selgem arusaam, kui lähedale või kaugemale asustusest eelvaliku ala ulatub.</p>
6	Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator, 28.02.2022	<p>Juhin Eesti Keskkonnaühenduste Koja poolt tähelepanu, et tuulikuparkide rajamiseks sobilike alade valikul tuleb Alutaguse vallas kui väärtuslike metsade piirkonnas vältida alasid, mille kasutamine eeldab raadamist ja/või kuivendamist. Raadamine toob metsaelupaikadele otsese hävingu, kuivendamise mõju on sama, kuid see väljendub pikema aja jooksul - veerežiimi muutudes muutuvad taimestiku kasvutingimused, liigiline koosseis muutub (üldjuhul vaesumise suunas), mis tähendabki konkreetset tüüpi elupaiga hävimist selles asukohas.</p> <p>Lisaks saadan lingi EKO varasemale, 2020. aasta lõpus saadetud kirjale, mis puudutab tuulikuparkide rajamiseks sobilike alade valiku meetodikat. Soovitame tungivalt lähtuda selles toodud tingimustest, sh viidatud näitest Lüganuse vallas.</p>	<p>Esitatud kiri on tulnud lähteseisukohtade avaliku väljapaneku järgselt ja ettepanekute küsimise eelselt; seda käsitletakse käesolevas lisas.</p> <p>Seisukoht võetakse teadmiseks, kuid sellest tulenevalt ei täiendata lähteseisukohtasid – metsasele maa-alale elektrituulikute rajamise soovi korral on teatavas mahus raadamine paratamatu ja planeeringu algfaasis ei saa seada sellist keeldu.</p>